

Бѣларускы Книжици.

ЧАСТЬ I.

1859.

АПРІЛІЯ

КНИЖКА ПЕРВА

ЦѢРЬ ЗА ВОДОСТРАХЪ-ТЪ.

Водострахъ или *водоболзнь* ся нарича болѣсть-та коя-то происходи отъ ухапваніе на бѣсно куче или другы бѣсенъ добытъкъ, и коя-то прави болныя-тъ да ся страхува и боятъ отъ водаж-тѣхъ. Сѣкы знае колько е лошева и бѣдственна тая болѣсть, отъ коуж-то много пѣти болныя-тъ умира, ако да ся не превари; а лѣкарство-то за да ихъ превари нема нѣкои здравы и рѣшительны способности.

Единъ Французскій вѣстникъ съдѣржава слѣдующы-ты замѣчанія за той-зи до нынѣ перѣшмый въпросъ, съ кой-то сѣ были не преди много время напѣлнены сички-ти вѣстници по случай на единъ *цѣръ за бѣшенство-то*, бѣ обнародовало Австрійско-то Правителство.

«Въ лѣто 1819 или 1820 на Мадритъ едно бѣсно куче бѣ ухапало нѣколко челоувѣцы, и сички-ти умрѣли, освенъ единъ слугынѣхъ, коя-то случайно ся избавила отъ смѣръ-тѣхъ. Чтомъ

Година 2. Часть 1 Книжка 7.

познали че тя побѣсѣла, запрѣли ѿвъ единъ горницѣ, гдѣ-то имало чесънъ расыпанъ за сушеніе. Болна-та легнѣла на приготвено-то ѿ легло отъ сѣмѣ, и до ноцъ-тѣ ужасно крычала и плакала; а послѣ си мѣкижѣла, и гласъ-тѣ ѿ веке ся не чювалъ. На утре ѿ чюли да выка слабогласно и да ся моли да ѿ отворятъ врата-та че была здрава, и искала да ѿде. Тогѣ-зи отворили врата-та, и дѣйствително ѿ памѣрили съвършено умалѣли и много испотенѣ, така що рыза-та ѿ была съвсѣмъ умокрена. Отъ тогѣ-зи веке болѣсть-та ѿ не ся повѣрижѣла. А това чюдо, казватъ, произошло отъ то что болна-та, когѣ-то не знала себеси, *намаля ся чесънъ, получила отъ него юльнѣ толнѣ, и сплѣтъ нѣколко часа спала дълбоко.*

» Нѣколко години преди това приключеніе, а именно въ лѣто 1816, или 1817, точно съ такъвъ-зи пакъ образъ ся изцѣлила една дѣвойка, когѣ-то была ухапана отъ бѣсно куче въ Аликанта. Запрѣли ѿ и неѣжъ въ единъ стаѣж, гдѣ-то было твърдѣ топло, и имало много чесънъ. *Тя ся наляла чесънъ-тѣ, и ся испутила люто, а послѣ заспала, и наутре съвсѣмъ оздравѣла.* Ковачъ Унгринъ-тѣ, кому-то *леводѣ-ти* за леченіе отъ водостраха-тѣ е была преди нѣколко години обпародована въ вѣстницы, турѣ и той въ своя-тѣ цѣръ не малко количество *чесънъ.* »

Когѣ водострахъ-тѣ е една таква-зи болѣсть, що лѣкари-ти не можѣтъ юще да ѿ разбираѣтъ добръ естество-то, и не ухѣжѣтъ да ѿ побѣдятъ съ никакви свои средства, то добро бы было да ся ислѣдоватъ и испытатъ сички-ти до нынѣ извѣстни случаи изцѣленія, ако бы и нѣкон отъ нихъ да ся казватъ че произлѣзли отъ обстоятелственнѣ стеченіе. Само многократни-ти опыти можѣтъ да покажѣтъ противуядіе-то, когѣ-то е природа-та приготвила за тѣ-зи-страшнѣ болѣсть. Така слѣдовало бы да ся испыта добръ и Ковачевѣ-тѣ цѣръ, и чесънъ-тѣ. — Ковачевѣ-тѣ цѣръ производи силно бѣлваніе. Былѣ-ти, когѣ-то Бранзиски-ти и Гуйнейски-ти лѣкари употребяватъ за ухапваніе отъ ѣдовиты змѣи, подигатъ такожде силно бѣлваніе, отъ когѣ-то става потрясеніе въ сичко-то тѣло, а слѣдъ него дохожда силнѣ потъ.

ХРИСТИАНСКИ РАЗМЫШЛЕНИЯ.

§ 1.

Бѣше зимна нощь, вѣтра духаше отъвѣтъ: а снѣгове тѣ покрываха стрехи тѣ на кѣща-та.

Въ една отъ тѣзи кѣщи въ мрачкова и тѣсна стая, сѣдѣха и работѣха съ рѣцѣ бѣло-коса бабичка и младо едно момиче.

Отъ време на време, бѣдна-та бабичка грѣеше брѣжкавы тѣ си рѣцѣ надъ малакъ мангалъ; а прѣстенъ свѣтильникъ свѣтѣше въ малка-та тѣзи колибка, и една свѣтла луча стигаше предъ икона-та на Божя майка, коя-то висѣше на стѣна-та.

А мома та като си издигна очи-тѣ поглѣдваше нѣколко минути бѣлокоса та вдовица и послѣ ѿ рече: мамо, ты не бѣше всѣкога въ таквазъ голота и бѣдность.

Тогази гласа ѿ имаше една сладость и не исказана прѣятность.

А бѣло-коса та жена ѿ отговори: дѣщи моя, Богъ владѣе еничко; щото става добръ става.

Туй като каза млѣкна за малко време; сетиѣ пакъ рече:

Кога то се лишихъ отъ баща ти, усѣцахъ неутѣшна скѣрбъ. Цѣлы години плакахъ денѣ и нощѣ, като си помнѣхъ първо-то благополучіе и като ся мѣчихъ отъ сегашны тѣ си злополучія,

кон то пито помисляхъ нѣкога. Ты само, дъщи моя, остана ми за утѣшеніе.

Но сѣтихъ се размыслихъ, че ако бѣше живъ баща ти и глѣдаше злочеста та си и еднородна дъщеря въ таквози злополучіе, сърдце то му щеше да се троши като пръстенъ ссѣдъ всѣкий день и щеше да умира безпрестанно горкія. Разбрахъ слѣдователно, че Богъ помилява него, а разсѣди да накажи мене на този свѣтъ като грѣшна, зашто то наистина съгрѣшила съмъ многоразлично, и споредъ че не узнавахъ колко то трѣбаше блага та му душа, и споредъ че не го въспирахъ да скърби и да се отчайва; за туй често и азъ много пакти пожелахъ смъртъ—та; щѣхъ да му послѣдвамъ дору до другія свѣтъ, ако не се страхувахъ наказаніе то, кое-то ожида слабы тѣ само-убишцы, особенно ако не се грижахъ най много за тебе, мила моя дъщи!

Невинна—та мома не отговори; но си наведе глава-та и излѣ изобилны и топли сълзы, што намокри дрипаво—то платно, кое-то държеше въ рѣцѣ тѣ си.

По майка та повтори: Богъ кой то е былъ благъ къмъ него, зашто то го извади отъ плачевна та тѣзи юдоль, благоволи съвременно и насъ да съжели.

Отъ кон необходимы нѣща съвършено сме лишены, кога то много други челоуѣцы лишены сѣ отъ сичко? Лишени ли сме отъ хлѣбъ, вода, чистъ въздухъ, бѣды дрехи и покрывъ?

Трѣбаше да навикнемъ на малко—то, като се лишихме отъ много то; отъ послѣдованіе—то нмъ трѣбаше да узнайме различіе—то; но, наконецъ, навикнахме постепенно, и придобиваме пужно—то си съ трудъ; но дали не стига и туй? всички-тѣ не се ли осѣдиха изъ древле да живѣятъ съ пота на лице то си?

Богъ те ладе на мене на мѣсто всѣко друго добро, мила моя дъщи. Не се окайвамъ, вече за друго, освѣтъ заради раина-та

смърть на баща ти, горкии! Обичаше те толкози! смислеше те денъ и нощъ, ты кога-то ходеше нѣкога у роднини тѣ си? плачеше за тебѣ преди да умрѣ, и ты не си имала честь да го цѣлунишь поне мъртъвъ!

Подиръ тѣзи думы, кои то стапахъ още по чувствителни отъ дълбоки въздиханія, сирота та мома тозъ часъ коленичи и падна въ пазва-та на злочеста та майка, спусна се и цѣлуна рѣцѣ-тѣ ѝ, а сетиъ като се опрѣ на гърди тѣ ѝ плачеше.

А горка-та и раскаяна-та онази довица като се пудеше да издигне колко-годѣ гласа си, дъщи моя, мила моя дъщи, рече, благополучіе то не състои въ много то имотъ, но въ надѣжда та и любовь-та.

Като се лишихме отъ баща ти, наша та надѣжда не се отпося вече на този свѣтъ, нито любовь-та може да се прикове на него освѣтъ мимоходомъ.

Ты, подиръ Бога ми си останѣла единичка та надѣжда и любовь; защо-то този свѣтъ се унищожава като сънь защо то пазъ приближавамъ до онѣ-зи свѣтъ.

Кога то те посехъ въ утроба-та си, моляхъ се тепло на Божя майка, и ѣмъ видѣхъ на сънь че ми подаваше съ тиха усмивка малко дѣте.

И зехъ го туй дѣте; кога то го пригрѣжахъ, приподѣва по-качи на главата му вѣнецъ отъ бѣлы розы.

Подиръ малко мѣсеци отъ тогази ты се роди, тѣй, щото съня ми се преобърна въ дѣло!

Туй като думаше злочеста-та вдовица смути се цѣла и стисна въ преврѣтки-тѣ си невинна-та онази дѣвица.

А малко подиря една света душа видѣ една свѣтлива сѣнка която се качаше на въздуха обиколена отъ Ангели, а въздуха ечеше отъ мелодія-та на пѣснитѣ.

Умръ подира пълна отъ скърбъ и печалъ и злочеста-та майка.

§ 2.

Сичко що гледать наши-тъ очи, и що пипать рѣцѣ тѣ ни съ
сѣнки, а гласа, кой-то докача уши тѣ образува ека на дълбокъ и
таинственъ говоръ, който служи сърдечно Богу и му се моли съ
въздиханіе въ обятія-та на създаиіе-то.

Защо то сѣко създаиіе стени и се поевява съ болѣзни въ
новъ животъ, подвизавасе да мине отъ тъма та въ свѣтлината и отъ
видѣиія-та въ вѣща тѣ.

Туй слънце, толкозь свѣтливо-то, толкозь прекрасно то, то е
като дреха и мрачаво покрывало на истинно-то слънце, кое-то
освѣтява и топли души тѣ.

А тѣзи земя, толкозь плодородна та и зелена-та, покрива ка-
то мъртво покрывало природа та; защо то природа-та като е испад-
нѣла като челѣка слѣзе въ гроба; но и тя ще излѣзе какъ то и
слънце то.

Облечени въ тѣнно-то туй тѣло приличаме на пѣтникъ, кой-
то нощъ глѣда вътрѣ въ чадѣра си или мысли че глѣда да мину-
вать видѣиія.

Истиния-тъ този свѣтъ памира се покрьтъ за насъ; умыслен-
ния го вижда като отдалеченио нѣкое зрѣлище, а едни тайны сили
коп-то спятъ въ него събуждатъ се нѣкога, подигатъ нѣкоя пола
на туй свѣщенно покрывало, кое-то времето държи съ ужасны-тъ
си рѣцѣ, а око то се весели за малко време на чудеса-та които
открыва периодически.

Сѣламе на бреговетѣ на океана на съществата, но никога не
слѣзваме въ бездны тѣ му; като ходимъ вечеръ по край море то не-
виждаме друго, освѣнь пѣна която вълната бѣла по край-мо-
риіе-то.

Не се различаваме отъ дѣте кое-то полнѣе малко ще се роди, или отъ фърковато нестѣжкомо, кое то се ражда отъ умразныя червей; за туй желасме да излѣзимы отъ земна та тъмница, за да фъркнемъ на небеса та.

§ 3.

Гледахъ дърво кое-то се издигаше до чудовищна высочина; и отъ върха до корена си постираше голѣмы и дебелы клоневе, които покрываха сичка та околна земля, тѣй щото тя бѣше съвсѣмъ гола, защото нито трѣва нито растѣніе никнеше отъ нея съвсѣмъ. Отъ сѣщото основаніе на този исполинъ никнеше джбъ, който като се подигна нѣколко фута, наводдаше се на доло, обрѣщаше се, сетиѣ се простираше горизонтално, извысочаваше се и пакъ отъ изново се пригъваше, на конецъ видѣше се че простираше сухыя и уголенныя си връхъ подъ дебелы тѣ клоневе на голѣмото дърво за да намѣри малко въздухъ и малко свѣтлина.

Ето, тогазы рекохъ, образа на общество то? Ето какъ малки тѣ растѣтъ близо до голѣмытѣ.

Кои се стичаха около силны тѣ на земята? кой ги приближи? нѣ конечно сирромаха, защо го пѣдиха; поевленіе-то му ги молепсваше като да бѣше нѣкой Индійскій Парій; пѣдеха го въредъ отъ добры-тѣ кѣщя, не се наемаше нито презъ градини тѣ имѣ да премине; защо то имаше тѣло то си сплняласало и отъ части покрито отъ бѣдны дрипы.

Кой ли е обыколилъ силны тѣ на свѣта? повечето богатытѣ и ласкатели тѣ, кои-то искать да станѣтъ и тѣ таквизи, кокетки жены непотрѣбны тѣ и сладкострастны тѣ слугы, играчи тѣ, шарлатаны-тѣ, луды тѣ, смѣхотворцы тѣ, зарадъ да занимавать съвѣсть-та нѣтъ и лжепророцы тѣ за да ги лѣстѣятъ.

Кой други още? насилници тѣ и презьстители-тѣ, и крѣвници-тѣ; грабители тѣ и претѣснители тѣ, кои-то думатъ, как-то въ Азіятски тѣ царства предай на насъ народа и ще прелѣмъ злато то му въ ковчега ти, а тѣстина та му въ жилы тѣ ти:

Гдѣ е труна тамъ сж и орли тѣ.

Малки тѣ птичета кацатъ на трева та, а остронекы тѣ на високи дървета.

§ 4.

Само единъ день имате да останете на земята, трудете се по крайнѣй мъръ да го преминете съ миръ.

Мира се ражда отъ любовь-та; за туй, за да живѣеме мирно, трѣба да претърпимъ много нѣща.

Никой не е съвършенъ; сница на противъ имамы погрѣшки, и всѣки отъ насъ лежи като тѣгота отъ горѣ на другиго; само любовь-та облекчава тѣзи тѣгота.

Ако не можете да търпите братьята си какъ щжтъ вы търпѣ и тѣ.

Исусъ обичаше чловѣцы тѣ до край.

Обыкнете и вый братьята си които сж на земята до край.

Любовь-та никогa не се уморява, нито се изчерпва, но живѣй и се ражда отъ само-себѣ си, че колкото се простира, толкова се и увеличава.

Който обича себеси повече отъ брата си, показва се по горенъ отъ Христа, който е умрълъ заради братьята си; дайте си иманъето и самія си животъ, а любовь-та ще повърне сичко.

Злыя чловѣкъ не обича никогa, но желѣе за лихонмство, гладува и жядува за сичко; окото му като зымско, омайва и привлacha, но да глѣтне.

Любовь-та остава на дѣно то на чисты тѣ души, като капка

роса които стои надъ пшени-тъ на цвѣтове тѣ.

Думате, че обичате, но много отъ братъта ви сѣ лишени отъ нужди за живота си хлѣбъ, нѣматъ облѣкла за да покриватъ тѣлото си, нито стрѣха за да се подслонятъ отъ дождь и, нито малко слама за да заспѣтъ отъ горѣ и, когато ви изобилно имате много други.

Казвате че обичате, но много болни вѣнчатъ на одага си защото сѣ лишени отъ помощъ, много злочесты плачатъ безъ да ги съжели нѣкой, много малки дѣца треперятъ отъ студъ и ходятъ отъ врата на врата да искатъ отъ трапезата на богатитѣ комачета хлѣбъ, безъ да сполучатъ и туй!

Думате че обичате братъята си? но ако ги яразѣхте, какво щѣхте имъ направити еще?

Но азъ думамъ че който, като може, не помага на страдающа си братъ, обѣсѣва се за негова непріятель; а който, като може, не хране брата си става лъво неговъ убійца.

§ 5.

Двама хора бѣха съсѣды, сѣкій отъ тѣхъ имаше жена и много дѣца и хранеше тѣзи си члѣдъ чрезъ самата си работа.

Единна отъ тѣхъ безспокоеше се като думаше: ако умрѣ, или ако легнѣ боленъ, какво ще станѣтъ дѣца та ми и съпругата ми?

Тѣзи мисль не го оставаше никога, но вѣдеше сърдце-то му, като червей, който вѣде плода въ който се гнѣзды.

Макаръ че и туй сжщото размышленіе дойде много пѣти и на другѣ баща, но той не се грыжеше много, защото думаше: Богъ, който познава всичкитѣ си сздания и ги нагледва, ще нагледа также мене и дѣцата ми.

Слѣдовательно живѣеше той мирно, когато първия нито сѣ

успокояваше никога, нито усѣщаше радость въ никое обстоятельство.

Но като работѣше единъ день на пивата си угрыженъ и безсърдченъ отъ страхъ, видѣ нѣкои птици кои-то влизаха и излизаха въ капината, и сетиѣ се връщаха пакъ.

Като се приближи тогазъ видѣ двѣ гнѣзда едно до друго, въ сѣко отъ тѣхъ съглѣда много птиченца едвамъ излюпени и голи.

Като се върна на работа та си, обръщаше си отъ време на време очи тѣ и глѣдаше тези птици, че стываха и идваха за да донесѣтъ храна на пиленца та си.

Горки-тъ! когато едно отъ тѣхъ влизаше като държеше храна та въ уста та си, внезапно единъ соколъ го грабна; (злочеста майка!) напразно църкаше растреперано и пъркаше подъ нехты-тъ на неприятеля.

Туй зрѣлище наскърби още повече душата на земедѣлеца която доволно бѣше и по напръдъ печална; защото смислеше че смъртъ та на майка та бѣше смъртъ и на дѣца та; но и дѣца та ми само мене-имать, който се труда за тѣхъ какво ли щѣтъ стана ако умрѣ.

Тѣй премина сичкія онѣзи день умышленъ и печаленъ злочестия този челѣкъ! презъ спчка та нощъ осамна безъ сънъ.

На другія день като се върна на пивата си рече въ себѣ си: « чакай да видѣхъ пиленцата на злочестата онази майка; вѣроятно че много отъ тѣхъ умрѣли сѣ вече ? » пристѣпи слѣдователно къмъ капината.

Но, капината като съглѣда, видѣ малки тѣ птиченца сички тѣ живы и здравы; особенно видѣше се че никое не бѣ пострадало нѣщо.

Зачуденъ за туй явленіе скры се да види произшествіето. Подирь малко чу легко едно шумоленье, пачъ църканье и сет-

лѣ видѣ втората маѣка че посомне бързо събрешъ те урне, иже
безразлично даде на злочестыгъ оубавъ сарачета, ти стана на гонимъ.

Тогати недобърчизма на понеченіе то на Пажія пружило емо
като се върна вечеръ—та въ кащата си прииши на другъ баша ма
то бѣ видѣлъ.

А той му рече: брате! защо да се болишъ? нѣкога бѣше
неостава чловѣцъгъ, но грижи се выпажъ зародъ тѣхъ, въ разма-
ны, неизвѣстны и непонятны на насъ способы; като каже бѣше, ма-
бовъ и надѣжда нека послѣдваме мирно нати.

Ако умрѣ по напръдъ, ты ще станешъ баша на дѣцата ма,
ако ли ты умрешъ по напръдъ отъ мене, азъ ще станъ баша на
чадата ти.

Ако ли и двама умрѣмъ, преди да порастятъ злочесты тѣ ма-
дѣца и да надвѣятъ на нужды тѣ си ще да иматъ покровителя не-
бесныя си отецъ.

Преводъ отъ Французски

Прѣводъ отъ Французски

ГЛУХОНѢМЫЙ-ТЪ СЛѢПЕЦЪ.

Единъ Ирокезецъ бѣше не само слѣпъ, нѣ еще же и глухъ, и нѣмъ. Все-тѣ дивяцы, нѣгови съотечественницы, за своя дѣжность илаха съ рѣдъ да го хранягъ, водать и послужувать. По обычай-атъ си е онъ тогда въ себе говорилъ: » отъ Ирокези-тѣ наистина нема по добри челоуѣцы на свѣта! «

Нѣкой сильный Геніусъ, кой-то за една малка своя работа, нежели обычно, бѣ отишелъ, пристѣпи при него, и наведнѣшъ му даде и зрѣніе, и слишаніе, и говореніе.

Нынѣ бы всякій рекълъ: » благоже Ирокезцу! онъ е сега съвсѣмъ благополученъ, когда-то може и да чюва, и да глѣда, и да хортува « — То еще треба да ся разглѣда: рѣдко ся намѣрва нѣкой благополученъ, когда-то въ нѣгово-то състояніе ся прилучи промѣна.

Прежній-тѣ нашъ слѣпецъ, на кого-то ся бѣха отворили съвсѣмъ очи-тѣ, глѣдаше свои-тѣ Ирокезцы, какво ся усиляваха да испокрадатъ единъ другиго. Онъ ги чюеше че хортувать, нѣ все что изговараха, бѣ само безумность. Онъ глѣдаше какво свои-тѣ си вещи продаваха, за да бы могли да си накупятъ довольно ракія, коя-то ги опиваше, и нѣколко время отъ умъ-тѣ имъ ги лишяваше.

» То е наистина чудно! « — Говоряше онъ. --- » Ирокезы-тѣ суть крадцы, глупацы и невѣжи (будади) « Тыя сѣтъ быле первы-тѣ рѣчи, кои-то е изговорилъ онъ; нѣ и за тѣхъ е получилъ скѣпа награда. Ирокезы-тѣ го изгониха отъ земля-та си. На отхожданъ-то си той всякому говоряше: » Нынѣ видимъ че подобава опому кой-то ище да бѣде благополученъ по между Ирокези-тѣ, да е глухъ, слѣпъ и нѣмъ! « —

Тоя апологъ заслужуе да ся преведе на всякій языкъ. « говори.

*Ауторъ, А. и Я. побѣдарили Дим. Янакіевъ
Дупницянинъ.*

КРИТИКА *)

Струва ли за употребленіе въ училища-та, като учебна книга, Буквеница-та Сичанг-Николова?

Образование-то на юношество-то, по своѣх-тъ важность, ѣе винаги и у всички-тъ народи было прѣдмѣтъ на особеннѣ внимание и попечение. Но особенно нѣй Българе трѣбува да обръщамѣ внимание и съсредоточваѣи всички-тъ си грижи върху него, защото отъ успѣхъ-тъ и насочване-то му зависи будущій-тъ нашъ жребій. По тѣзи причинѣи никой отъ разсудителни-тъ читатели на Български-тъ Книжници, мислимъ, не ще ся почюди, чи Буквеница-та Сичанг-Николова ся являва вторично на страницѣ-тъ на това періодическо списаніе и вече съ вопросъ: може ли тя да ся употреби, като учебна книга въ училища-та, както ѣъ назначява съставитель-тъ ѣй?

*) Тѣя критическа статія ся проводи намъ послѣднѣо отъ нѣкого си родолюбиваго соотечественика, съдружена съ слѣдующе-то писмо: «Мо-
• лѣи ви покорно помѣстите, въ най-близкій-тъ брой на Книжници-ты, при-
• лагаемъ-тъ ми статіѣ, но да благоволите да дрѣжите въ тайнѣи имя-то и
• мѣстожителство-то на съчинитель-тъ ѣй, за да не бы тя да възбуди нена-
• вистъ и злобѣи намѣсто вразумленіе и исправленіе въ лице-то на того-зи,
• на кого-то твореніе-то ся разгледва въ неѣѣ. »

Споредъ това моленіе на съчинитель-тъ ѣй, ми ѣмъ помѣстихмы така безмѣнено; ако и да не е то толкова съгласно съ наше-то мнѣніе; кое-то е че съѣмъ отъ наши-ты учены, кога ще пише нѣщо, наипаче относи-телно до нашъ-тъ писменность и словесность, трѣба да има похвалнѣ-тъ дерзость да ся каже имя-то, за да знаѣтъ читатели-те, какъ-то критикуе-щия-тъ така и критикующія-тъ, и съловесно да му прихвалѣтъ достойно,

Издатель-тъ на Царигр. Вѣстникъ даде мнѣніе отъ най напредъ за тѣзи граматикъ, като чи да одовѣтворява тя на условія-та и принадлежности-тъ, кои-то сж искатъ отъ единъ добъръ учебникъ. Но то бѣше мнѣніе не основано на нищо друго, мислимъ, освѣнъ на единъ молбъ отъ странж-тъ на съставитель-тъ ѝ, мнѣніе, слѣдователно, наемно, кое-то възбужда негодованіе камъ тѣа, кои-то си тѣй безрасудно игражтъ съ народно-то образуваніе. Второ-то мнѣніе на Цар. Вѣстникъ, ако и да бѣ кратко изразено, бѣше съгласно съ истинж-тъ и по тѣзи причинж діаметрално противоположно съ прѣво-то му. Съчинитель-тъ на Блѣг. Книжци ся коснж въ нѣкои мѣста до Буквеницж-тъ, но по краткостъ-тъ на врѣмя-то, както самъ обявлява, много оставж безъ разглѣждане и окончателно мнѣніе за неж не дава. Съчинитель-

и да умножатъ къ нему уваженіе-то си, ако би мислили че, що писалъ, писалъ го добръ. Колко-то за страхъ-тъ що бы ималъ да не бы навелъ врѣху си ненавистъ отъ странж на критикуемыя-тъ, мы сѣкамы че не е толкова основателенъ: защо критикуемыя-тъ, освѣнъ ако нѣкой съвсѣмъ безуменъ и ученаго имене своего недостоннъ, вмѣсто да ся сърди противу критикующія-тъ, трѣба напротивъ да му благодари че съ критикж-тъ си той ну далъ причинж за двѣ нѣща: 1° да поправи за напредъ колкото погрѣшки ся бы доказало че сторилъ, (че кой е безгрѣшенъ на той-зи свѣтъ?) и 2° да расправи на критикующія-тъ че той негли въ критикж-тъ си погрѣшилъ, и така да оправдае прилично и логически твореніе-то си.

Спорядъ това мы казвамы че Българскы-ти книжци, самъ днешный органъ на пашж-тъ словесность, сж отворены да вмѣстятъ, не само всякъ книжевна критикъ; но и всякъ отговоръ на критикъ, стига само Съчинители-ти имъ да ся ограничаватъ въ разсѣданіе-то на сжщественныя-тъ предметъ, критики своя безъ да докачватъ лицею и честь-тъ на съчинитель-тъ ѝ, защо тогава то не ще ся чете веке критика за общж народна ползж но нѣкакво лично пристрастіе или отмщеніе, и като такова не ще бжде пріято отъ Българскы-ти Книжци. Така правятъ просвѣщени-ти люди у Европж, така го ише самъ здравия-тъ разумъ, и така трѣба да правимъ и нѣн.

тъ на сегашниѣ-тъ статіѣ мисли съ едно безпристрастно раз-
суждаше да ся опита да въсплѣни отчасти този пропускъ на
Български-тъ Книжници.

Буквеница-та Сичанъ-Николова, освѣтъ нѣкои малки исклю-
ченія, єдинъ прѣводъ на Франц. Граматикѣ отъ Ноеля и
Шавсаля, прѣводъ на много мѣста неправиленъ, не точенъ и
неясенъ. Тя свидѣтельствува, чи съставителъ-тъ ѝ не само не познава
надлежно Франц. и Славянск. ѣзикъ, но не изучилъ и Българ-
скій-тъ въ неговѣ-тъ по главни и основни правила, и чи той ѣз-
икъ за работѣ, несоразмѣриѣ съ способности-тъ и познаніѣ-та
му. Исканъ ли, читателю, да сѣ убѣдишъ въ това общо положе-
ніе и да осѣтишъ осязателно истинность-тъ му, стори трудъ да
зема упомянутѣ-тъ Франц. Граматикѣ и Буквеницѣ-тъ Сичанъ-
Николова, та слѣдуй отъ страницѣ до страницѣ по указаніѣ-та,
кои-то ще сѣ прѣдставятъ въ тѣзи статіѣ на вниманіе-то ти.
Но прѣди да наченешъ това дѣло, позволи, любез. читателю, да
сѣ представи прѣдъ очи-тъ ти и прѣдисловіе-то на Буквеникѣ-
тъ, кое-то є, — нѣма съмнѣніе, — чисто и безпримѣсно произ-
веденіе на *мозо ко му*; зашто-то отъ прѣдисловіе-то винаги сѣ
пріема отъ найнапрѣдъ общо понятіе за книги-тъ, тѣхни-тъ осо-
бености и достоинства. То є като оглѣдало на книгѣ-тъ.

Отъ какви мисли състои прѣдисловіе-то на *Буквеницѣ-та*
и въ каквъ редъ сѣ тѣ расположены? Ето отъ какви и въ каквъ
редъ: *Буквеница-та* съставена по правописаніе-то не на ръко-
писи-тъ, а на печатни-тъ црковни книги, отъ кои-то зети и
примѣри-тъ ѝ. Буквеникѣ-тъ щѣлъ да ѣ издаде прѣди десѣтъ
години, но отъ състраданіе къмъ Г. Момчилова не направилъ
това. Тя была нѣкога си по пространна, но сега съкратена.
Съставителъ-тъ ѝ изложилъ на *таблицѣ* нѣкои глаголи, отъ
кои-то настоящее-то и прѣходяще-то на нѣкои *непотрѣбни*, си

рѣчь неупотребителна, както трѣбува да сѣ същамъ. Тѣа глаго-
ли той не наредилъ по азбученъ редъ, за да сѣ не *пренису-*
ватъ пакъ (!!?). Тѣ сѣ излишни за искусни-тѣ учители, но
потрѣбни за не искусни-тѣ. Правописаніе употреблено въ Блъ-
гарскій-тѣ ѣзикъ черковно-Славенско-то. Членове-тѣ употребе-
ни *всѣте почти* сирѣчь, както сѣ същамъ, а, *амъ*, о за мѣж-
скій-тѣ родъ. Слѣдъ това сѣ хортува за *несходства-та на*
Български-тъ членове и сѣ упомянува за едно щастливо намѣрваніе
на членъ *те* (е, а не ѣ) въ *нѣкои патерически, но безъ пра-*
вописаніе рукописа, коѣ-то и избавило Буквеникъ-тѣ отъ зат-
рудненіе-то му, кога-то не можилъ да ся рѣши да употреби ни-
то членъ-тѣ *ти*, нито членъ-тѣ *тъ*, по єдинъ остроумнъ грамма-
тическиъ причинъ. Най послѣ сѣ хортува, чи двойственни-тѣ чис-
ла *наредени на прилично-то или мѣсто* и чи отъ знакове-тѣ
оставени *звателцо, Исо, Апострофъ*, и сѣ молятъ учители-тѣ
да допълнятъ устно недостатки-тѣ, сирѣчь, както трѣбува да
сѣ разумѣва, това, що пѣма въ Буквеникъ-тѣ. Ёто съдържаніе-
то на прѣдсловіе-то. Удоволствително ли є то? Рече ли съ-
чинитель-тѣ това, що трѣбуваше да сѣ рече, и това, що рече,
рече ли го по Логическій редъ? По коѣж причинъ Г. Сичанъ,
като наченъ да хортува за особености-тѣ на Буквеникъ-тѣ, а
именно, чи правописаніе-то и примѣри-тѣ ѣ сѣ употребени *по*
чръковно-славянски-те напечатани книги, ся улавя да казва,
кога є тя съставена и защо є тѣй кѣсно напечатана, и подиръ
тѣзи драгоцѣнни извѣстіа пакъ наченва да казва за особености-
тѣ ѣ; чи билъ исхвърлилъ отъ неѣж нѣкои подробности, кои-то
по напрѣдъ били турени и чи наредилъ нѣкои таблици и, като
казва това а слѣдъ него и за правописаніе-то си въ Българскій-тѣ
ѣзикъ непосредственно подиръ дълбокомисленно-то си разсѣж-
даніе за членове-тѣ, наченва пакъ да хортува за особености-

тъ на Буквеницѣ-тъ, а именно, чи двоиственни-тъ числа били турени на редъ-тъ си? Каква је тука Логика? Тѣй може само да ся сапува или балпува, но неможе да ся хортува, а еще по малко може да ся пише и печата по такъвзи редъ, кой-то је редъ на въображеніе-то, а не на разумъ-тъ. Разумъ-тъ иска редъ, связь и послѣдователность, основани на вътрешно-то, основно-то съотношеніе мѣжду прѣдмѣти-тъ, а не на въпкашно-то и слу-чайно-то. Ако съчинитель-тъ на прѣдсловіе-то къмъ Буквеницѣ-тъ иска да знае по кой редъ трѣбуваше той да расположи мисли-тъ си спорѣдъ правила-та на чловѣческій-тъ разумъ или, које-то е все едно, спорѣдъ правила-та на логикѣ-тъ, нѣй му отговаряи, чи той трѣбуваше да ги изложи въ този редъ:

1, Да покажеше той най на-прѣдъ (като му сѣ је то-кова вече щѣло), кога е искалъ да печата Буквеницѣ-тъ си и за-що ѣк је напечаталъ тѣй късно, но тука да кажеше другъ шѣ-кож по благовиднѣ причинѣ, а не чи нещѣлъ да прави *преткно-веніе* на Г. Ив. Момчилова; за-що-то това показва, чи той је на-клоненъ къмъ самохвалство и облада-тъ отъ самооболщеніе, тѣй като не негова-та Буквеница, мислимъ щеше, да на-прави *преткновеніе* на Писменни цѣ-тъ (Грамматика-та на Г. Ив. Момчилова), а Писменица-та на Буквеницѣ-тъ.

2, Подиръ това да кажеше по које правописаніе је тѣхъ със-тавена и отъ кои книги тѣхъ съдрѣжи примѣри, но тука да из-разеше мисль-тъ си съ другъ начинъ, а имено, да кажеше, чи не-гова-та Буквеница је Грамматика не за старо-Блѣгарскій-тъ, сир. древній-тъ црковно слав. ѣзикъ, кой-то је ималъ нѣколко періода, но за този, кой-то сѣ сега употребљава въ цркви-тъ наши, а не да хортува, чи правописаніе-то и примѣри-тъ сѣ за-ни-

ствовани не отъ рукописи-тъ, но отъ печатни-те црѣковни книги, зашто-то има напечатани црѣковни книги, и отъ древній-тъ слав. языкъ.

3, Тогази вече да наченеше да казва, що особено има въ Буквеницѣ-тъ, съ какво ся тя сирѣчь отличава отъ други-тъ Славянски Граматики отъ този родъ кои-то съ ся прѣди неѣ издали, какво е той въ неѣ турилъ, и исхвърлилъ и на това под.

4, Най послѣ вече да рѣчеше нѣщо и за правописаніе-то, кое-то ся е рѣшилъ да употреби въ Българскій-тъ си языкъ, но да изложише на врѣдъ причини-тъ, по кои-то ся е рѣшилъ да употреби таквозъ, а не друго правописание, а не да казва само, чи ся рѣшилъ да пише *ѣ* намѣсто *ѧ* и чи членове-тъ употребилъ *всѣте*, безъ да казва ни на това ни на онова причинѣ-тъ; зашто-то кое-то је употребилъ той, то ся види и безъ да го казва.

Такъзи редъ и такъзи мисли трѣбоваше да турн Буквеницѣ-тъ въ прѣдисловіе-то си.

Да пристѣпимъ сега къмъ самѣ-тъ Буквеницѣ. Ты пріе вече, читателю, едно общо понятіе за достоинства-та ѣ. Благоволи сега да ти ся раскрие горѣупоменуто-то наше общо положеніе за неѣ и да ти ся прѣдстави нейно-то достоинство въ помятти понятіа. Матеріалъ-тъ, кой-то ще ся употреби за това нѣщо и кой-то безъ съмнѣніе трѣбува да ся заимствува отъ силѣ-тъ Буквеницѣ је до толкова обилѣнъ, що-то, ако го употребимъ всичкій-тъ за наше-то дѣло, трѣбува да напишемъ едниѣ цѣла книгѣ. Но нѣй мислимъ, чи цѣль-та наша ще ся достигне и съ едниѣ малкѣ чясть отъ неѣго и за това ще направимъ забѣлѣжванія само на нѣкои мѣста. Такъзи мѣста сѣ отъ прѣвѣ-тъ чясть на буквеницѣ-тъ слѣдующи-тъ.

Въ § 27 речено за опрѣдѣленіе на родове-тъ: *Родъ је свойство-то кое-то показоватъ существителни-те на два-*

та мъжскаго и женскаго пола. Употреблява се аз слово-
то и среденъ родъ, но онъ не съществува, само е измысленъ
и внесенъ въ языка да представя нѣкой предметъ на среденъ
родъ. Тщетно ще ся силн нѣкой да разумѣе отъ това опрѣдѣленіе
що је родъ, а най паче що је родъ среденъ. Тъмнота-та зависи
отъ неправилностъ-тъ на преводъ-тъ, и още отъ това, че въ Фр.
Грамматикъ, отъ кой-то прѣвождаъ Г. Сичанъ-Николовъ, нѣма
опрѣдѣленіе за средн. родъ, тъй като този родъ въ франц. ъзыкъ
не съществува, и по тѣзи причини Г. Сичанъ билъ принуденъ
самъ отъ собеси да каже нѣщо за средній-тъ родъ, но при това
такаже малко билъ щастливъ, както и въ прѣводъ-тъ за два-та ро-
да, мъжскій и женскій.

Въ § 28 Казано, чи *родовете на бездушните существи-
телни* треба да ся *знаятъ изустъ* намѣсто да ся рече: » за да ся ра-
спознаватъ родове-тъ на неодушевлени-тъ предмѣти, трѣбува да ся из-
ложатъ нѣкои правила » Буквеникъ-тъ впадналъ тука въ греникъ, като
ся неразсѣдително придръжалъ за подлинникъ-тъ, отъ който
прѣвождаъ. Въ Слав. ъзыкъ не је толкози мъчно да ся изложатъ
правила, за да ся распознаватъ по родъ-тъ имената на неодуше-
вленитѣ предмѣти, както је мъчно да ся направи това въ Франц.
ъзыкъ. Въ Слав. ъзыкъ само имена-та, кои-то имѣтъ на край-тъ
буква ъ, съставляватъ затрудненіе. Требувало Г. Сичанъ съ пого-
лѣмо вниманіе да прѣвожда правила-та отъ Фр. Грамматикъ и да
је помнилъ, чи ти је за Фран. ъзыкъ съчинена, а не за Славен-
скій-тъ.

Въ § 36 както и въ много други мѣста, Г. Буквеникъ-тъ
прѣвелъ Фран. думи: *expliquer*. *expliquer* еъ наш-тъ: *толкува*,
толкуватъ, и отъ това произлѣзла не въ малко мѣста нето-
чностъ и тъмнота. *Толкува* ще каже *обяснява*, а обясняватъ
нѣща вече речени, но тъмни. Могели слѣдователно да ся каже, чи
прилагатели-тъ *обясняватъ* свойства-та на существителны-тъ

на мѣсто да ся рече чи тѣ *изразявѣтъ* свойства-та имъ, съ пазваніа на тѣхни-тѣ свойства. Сѣщо-то забѣлежаваніе ся отнася и къмъ оиѣ мѣста, гдѣ-то Г. Сичанъ прѣзождатъ *relatif, съдържа-теленъ; relation, съдръжливѣ affirmation, извъщеніе* и проч. кои-то сѣ съвѣтъ криви.

Въ § 94 Г. Сичанъ-Николовъ направилъ једнѣхъ отъ най непростителни-тѣ погрѣшности, като прѣдставилъ примѣръ за среденъ, глаголъ дѣйствителенъ. Тѣй по неговъ-тѣ граматическій умъ глаголъ: *дѣлаю* је срдѣненъ, а примѣры-тѣ отъ црковно-Слѣвянски-тѣ *напечатани* книги: *избави мя отъ дѣлающихъ беззаконіе; да не ущедриши вся дѣлающыя беззаконіе* и други много. (Пс. 58, ст. 3, 6) јасно показвѣтъ, чи този глаголъ је дѣйствителенъ.

Подобна же погрѣшность ся срѣща и въ § 98, где-то къмъ једно лични-тѣ или безлични-тѣ глаголи отнесенъ и глаголъ *живѣе* тогава като примѣри-тѣ отъ *печатни-тъ* црковно-славянски книги: *живѣхъ иля твое челоукомъ* (Јоан. гл. 17 ст. 6); *многа тѣлеса усопшихъ святыхъ востаха и живиха* мно- *зъмъ* (Матѣ 27, ст. 53) и много други показвѣтъ, чи този глаголъ не је безличенъ.

Въ § 101 казано, чи *наклоненіе* *ще рече образъ или на- чинъ*. Това не е помалко откритіе отъ откритіе-то за членъ-тѣ *те*, за које-то вече Г. Сичанъ ся поздравилъ и пріе благодарность отъ Български-ти Книжици. Не знаемъ да ли је и това откритіе, той сполучилъ да направи съ помощь-тѣ на свои-тѣ *патериче- ски безъ правописание рѣкописи*; по мыслимъ да ся је той събр- калъ, като ся је придръжалъ слѣпо, както вече упомѣнихми, за Франц. подлинникъ. Въ този дирій-тѣ памѣрвами, чи за наклоне- ніе-то кое-то Французи-тѣ наричѣтъ съ рѣчь-тѣ *mode*, казано: *mode veut dire* *manière* и казано право, тѣй като напствя- *нъ mode* въ мжжкій-тѣ родъ (въ женскій тѣзи рѣчь значи *mode*,

обичай) ще каже *качество, состояние*; *образъ*, какъ-то и Латинска-та рѣчь: *modus*, отъ коѣ-то произхожда *mode*, способъ, и тъй *mode* ще рече образъ а не наклоніе ще рече *образъ*. Наклоненіе ще каже *навожденіе, склонность, стремленіе къмъ нѣщо*. Паречено е наклоненіе-то така, защото, показва въ какво расположеніе или отношеніе ся намира прѣдмѣтъ-тъ, коѣ-то дѣйствува, къмъ други-тъ прѣдмѣти.

Да кажемъ, чи погрѣшката въ 101 § незатѣмнява много опредѣленіето, но § 103, както и много други, прѣдставлява опредѣленіето на подлинникъ-тъ неясно, неправилно. Сравни, читателю, показанно-то мѣсто съ подлинникъ-тъ и ще ся убѣдишъ. (')

Въ § 112 прѣдставено едно геніално опрѣдѣленіе за настояще-то и прѣходяще-то время. Тамъ казано, чи *настоящо-то време описува захващаніе-то на глагола като творило въ минута-та, а за прѣходящо-то* дадено понатіе таково: *прѣходящото толкува захващаніе-то на глагола като настоящо време въ единъ прелиналъ сорѣкъ* и прѣдставени примѣри: *цѣлю, цѣляхъ*. Да оставимъ, чи не сж на мѣсто хорты: *толкува, описува*, но защо е турено тука слово: *захващаніе*? Примѣри-тъ *цѣлю, цѣляхъ* непоказвѣтъ никакво захващаніе. *захващаніе-то на глагола като творило въ минута-та*, какво ще рече? нищо и никакво. *Cum melius* Г. Сичанъ!

(') Ето що пише Французскія-тъ подлинникъ, кого-то Г-нъ Сичанъ искалъ да преведе: *L'indicatif présente l'affirmation d'une manière positive et absolue*, сирѣчь: » Изѣвѣтелно-то (наклоненіе) представлява » утвържденіе-то (т. е. казваніе-то) положительнымъ и рѣшителнымъ образомъ. » вмѣсто това, Г-нъ Сичанъ привелъ ... утвържденіе-то на единъ положительный образъ и развръзанъ. То е наистинѣ криво и неразумително.

Въ § 141 сѣ помѣстени глаголитѣ, за които ся хортува въ прѣдсловіе-то, чи тѣ наредени за улесненіе на ученици-тѣ въ *неправилности-та* илѣ. При това усердіе-то на Г. Сичана да послужи на ученици-тѣ, за да ся тѣ *не бъркатъ* които *и клонатъ*, было толкова голѣмо, щото той ся рѣшилъ да нареди и *непотребни-те*, сирѣчь неумотребителни-тѣ времена на нѣкои отъ тѣѣ глаголи. Таквизи врѣмена сѣ: *извождаю, возиу, мѣзю* и проч. Толкова чудни и странни понятіѣ за най прости-тѣ вещи да ся печататъ ? ! Тежко и горко на тѣѣ, кои-то ще ся учятъ по тѣзи системи! — Тука приемами дерзость да попитами Буквеникъ-тѣ, въ кои църковни *напечатани* книги, *а не ръкописни*, и безъ *правописаніе* ся намира, чи *миу, ми, миду, несу*, сѣ будущи времена.

Въ вторѣ-тѣ часть ся срѣщатъ така же голѣми невѣрности и неправилности въ прѣводъ-тѣ, каквото доказва § 28, сѣ щи-тѣ неточности въ языкъ-тѣ, а оттова сѣ щи-тѣ неясности и неопредѣленности въ правила-та и мисли-тѣ.

Нѣй впрочемъ нѣма да показваме вече тѣѣ нѣща, но ще обрѣнемъ вниманіе-то си върху съдържаніето на словосъчиленіе-то. Въ него видимъ, чи Г. Сичанъ-Николовъ излага повече-то такива правила, кои-то ся срѣщатъ въ упомянутѣ-тѣ Франц. Грамматикѣ за Франц. языкъ. Рѣдко ся намира въ неговѣ-тѣ Буквеници добавленіе нѣкоіе. По тѣзи причини излѣзло, чи той е за нѣкои прѣдмѣты не рекълъ това, що слѣдвало, а на много мѣста каза това, що было, може да ся рече, съвсѣмъ непотрѣбно за Славенск. языкъ. Тѣѣ на пр. той не казалъ, що трѣбувало, за зависимость-тѣ на падежи-тѣ отъ глаголи-тѣ, коіе-то нѣщо не іе просто и маловажно, а хуртува, чи прилагателни-тѣ каковни, трѣбува *да ся прилагатъ къмъ съществителни-тъ изъясняеми въ реченіе-то безъ сушнѣніе* (§ 53), чи притягателни-тѣ мѣстоимѣніѣ трѣбува да ся *отдаватъ*

на едно предказано съществително (§ 70) и чи подлежащо-
то на единъ глаголъ не треба да ся произноси (!) два пѣти
(§ 79). Буквеникъ-тъ не размислилъ, чи въ Грамматикѣ-тъ Фран-
цузскѣ повече-то отъ правила-та сѣ натъкмени противъ погрѣшно-
сти-тъ, кои-то лесно могатъ да ставѣтъ въ Франц. ѣзыкѣ и кои-
то правилни пѣкон отъ подобри-тъ Франц. писатели, и чи погрѣши-
телни-тъ израженія за примѣри-тъ не сѣ зети случайно, но при-
надлежатъ на добри-тъ писатели, как-то свидѣтельствува и само-то
предисловіе на грамматикѣ-тъ отъ коѣ-то той прѣвождалъ. Бук-
веникъ-тъ не размислилъ, казвами това и прѣвождалъ и погрѣ-
шители-тъ примѣри отъ Франц. Грамм. на славенскій ѣзыкѣ (глѣд.
за примѣръ § 53). Освѣнь това той прѣвождалъ правила, кои-то не
разбиралъ, какво ще кажѣтъ и какъ трѣбува да ся прилагѣтъ; въ
противенъ случай, той нещеше да падне въ подобниъ нелѣпость
absurdité каква-то ся намира въ § 66. Въ това мѣсто речено
чи повтореніе-то на лични-те мѣстоименія употребляемы,
като допълненія е неизбѣжно, а турени примѣри, кои-то не-
показвѣтъ, чи ся повтарѣтъ мѣстоимѣнія-та, как-то Французски-
те примѣри (Гл. въ Франц. Грамм. Syntaxe, chap VI, § 449); *защо-*
то тѣа прилѣри: жєна южє ми єси далѣ, совѣтова мя. Насѣ
ради чєловѣкѣ (!?) Мєждѣ нами и вали показвѣтъ само измѣ-
ненія на мѣстоимѣнія-та по падежи-тъ и по лица-та. Въ слѣдній-
тъ примѣръ само ієдно мѣстоимѣніє; слѣдователно въ него вече
нема никакво повтореніє. Но що ны трѣбува да разгѣждами тѣа при-
мѣри, когато повтореніє-то на мѣстоимѣнія-та лични не іє неиз-
бѣжно въ Слав. ѣзыкѣ, как-то иска да ни увѣри Буквеникъ-тъ. Ето
доказателства: *спаси десницею твоею и услыши мя* (Пс. 107,
ст. 7) *Продѣ елѣзъ Іоанна, связа єго и всади въ темницу* (Мад.
14, ст. 3). *мя* и *єго* тука не повторени.

Таквизи сѣ недостатки-тъ (кусурп-тъ) на Буквеникъ-тъ. Не

ни остава време да похуртуваме за неправилно-то размѣстваніе на знакове-тъ на прѣписаніе-то и за неправилно-то съставленіе на пѣкой думи отъ Буквеникъ-тъ, какво-то: *зависителенъ*, *частителенъ* и проч., ако и да желаяхми това да направимъ. Надѣвамъ ся, чи вече казахми, колко-то іе потрѣбно да ся рѣши въпросъ-тъ, кой-то турняхми въ начало-то на тѣзи статіѣж. Сѣди самъ, читателю, отъ тѣзи неіасность и невѣрность въ опрѣделеніѣ-та и правила-та, отъ тѣзи источность и неправилность въ іазыкъ-тъ ѣ отъ това рабско придръжаніе на Буквеникъ-тъ, за Грамматикъ-тъ на Ноеля и Шапсала, съчиненъ за Франц. а не за Славенск. іазыкъ, сѣди самъ, може ли да ся даде такава книга за руководство на ученици-тъ, кои-то неще да могатъ тѣѣ критически да разгѣждатъ, какво-то нѣй сега съ тебе. Сѣди, какво може да произлѣзе, кога ся тя допусне, като учебна книга, въ училища-та; сѣди, и ако си ти безъпайстрастенъ, надѣвамъ ся, чи ще пожелаешъ за Буквеникъ-тъ, кой-то, по наше-то мнѣніе *est oleum et ore gratum* *regididit*, и ще пожелаешъ да ся появи като по скоро на свѣтъ пѣкой друга Слав. Грамматика, коя-то, като изпълнява колко годѣ необходими-тъ условіѣа за іадинъ учебникъ, да іе еще съставена по духъ-тъ и геній-тъ на Слав. іазыкъ и приспособлена къмъ развитіе-то на Българскій-тъ.

Нѣй отъ нашъ странъ ще изразимъ сѣщо-то съжалѣніе за непразни-тъ трудове, кои-то безполезно почнѣла Бутвеница-та у Г. Сичана, и ще помолимъ наши-тъ учени, кои-то имѣтъ въ мисль-та си да съставѣтъ и издадѣтъ Славен. Грамматикъ, да ускорѣтъ трудъ-тъ си и да побрѣзѣтъ, да го издадѣтъ, безъ да имѣтъ пѣкой страхъ, чи Буквеница-та ще имъ направи пѣкое *преткновеніе*, както іе мислилъ съставитель-тъ ѣ. Тѣзи нашъ молбъ приеми дерзость да отнесемъ и честно къ Г. Ив. Момчилова, кой-то, какъ-то ся извѣстихми, готвѣлъ да издаде вторично своѣтъ Сл. Грамматикъ съ значителни усовершенствованіѣа и много измѣненіѣа.

П. вв.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ.

сбрани

ОТЪ

Ивана Х. В. Драгоева Ямболчанина.

XIV.

Посбили ми се посбили,
Три рѣки, рѣки три сестры:
Арда и още Марица,
И Тунджа сестра най малка
Малко се много побили,
Тѣмо ми три дъни, три пощи.
Една си другъ думамъ:
Хайдете, да се позапремъ,
Позапремъ, да си починемъ
И малко сънъ, да позаспимъ;
Която сестра подрани
Тя и други-тъ да вика,
Три-ти наедно, да тръгнемъ,
Да видимъ тогазъ да видимъ
Коя ще да ни заминне.
Чи малко съ си позапрели, поснади
Поспади и си починяли.
Тунджа имъ сестра най малка
Тя си е рано ранила,
Ранила не ти выкала;
Тръгнала тунджа-отшла
На тѣхъ се необадила;
Като се Арда събуди,
Арда Марици думаше:
Марице, сестро Марице!
Я стани, сестро! я стани,
Че Тунджа сестра най-малка,
Тя си е рано ранила,

Уаила не ми викала,
Тръгнала и си отпшла.
Маряца Арди думаше:
Ардолю, сестро Ардолю!
Да даде Господъ на тунджъ,
Да върви п да лакати,
Горы-тъ да си събаря,
Горы-тъ и планины-тъ,
На наши пжть да оправя,
Ный ще ъхъ подпръ достигнемъ,
Достигнемъ и ъхъ заминемъ.
И Господъ даде на Тунджъ,
Вървѣла и лакатила,
И на тѣхъ пжть распръвила
И тѣ ъхъ подпръ стигнали,
Стигнали и заминѣли.

ОЗВРЕМЕНА ЛЬТОПИСЕЬ.

—0—

Н. В. Садразанъ Али-паша, кой-то е веке добръ оздравялъ, излѣзе тыя дни изъ конакъ-тъ си, и първо отиде на джаміѣ-тъ да се поклони и благодари Богу за свос-то здравіе, а послѣ отиде и на царскыя-тъ *сарай* да принесе на Негово Императорско Величество смирено-то си поклоненіе и прилично уваженіе. Като така захваща пакъ лично управленіе-то на правителствениы-ты дѣла, и-намы великъ надеждѣ че Негово Высочество, спорядъ добры-ты свои душевны расположенія, ще положи въ дѣйствиѣ много добры и полезны работы касателно до благоденствіе-то на сичкы-ты вообще царскы вѣрны подданици.

Царство-то ся истинно трудн всякога за такыва добры работы, и отъ различни-ты мѣрky, кой-то ежедневно приема за тѣ-зи дѣла, мы ще моманемъ три отличны, слѣдующы-ты.

1° Като ся е трудило двѣ-три години чрезъ Танзиматскыя-тъ *меджлисъ* въ сочиненіе на единъ добръ *наказателный законъ*, най-сетѣ го е свършило и, подтверждено отъ Н. В. Султанъ-тъ, пздамо го е преди малко время за да бждѣтъ по нынѣ спорядъ него сѣдими и осѣждаеми сички-ти злодѣйци и законопрестѣпници, были кон были. Той законъ, съставленный, въ главно-то си основіе, спорядъ Французскыя-тъ *наказателный кодексъ*, приѣвши

обаче много поправленія и улучшенія за да бѣде съгласенъ съ ту-
кашны-ты нравы и обычаи, казвать кон-то сѣ го чели, че с много
добрѣ направенъ, и като ще е строго приспособляемъ, нема сумнѣ-
ніе че ще приведе великъ ползъ на жители-ты вообще, на кон-то
ще да оздравн и запази отъ всякъ странъ неновредимы *животъ-
тъ, честь-тъ и имъніе-то*, какъ-то имъ ся е отъ край обѣщаль Тап-
зимать-тъ.

Въ слѣдствіе сего новаго закона, и като доказательство на
пълно-то му уже исполненіе и приспособленіе, мы видимъ въ ту-
кашны-ты вѣстници описаніе на бесчисленны злосторинцы, кон-то
сѣ ся осѣдили и ся осѣждатъ ежедневно на различни наказанія спо-
рядъ различни-ты имъ малки или голѣмы преступленія, отъ вышше-
то сѣдизище *Ахкяль-адліе*.

Но за по-голѣмо увѣреніе че тая сѣдебна часть ще работи
по пынѣ по-чинно, по-справедливо, и въ исто-то время по-скоро,
въ тия послѣдны дни царство-то, като исхвърлы мнозинъ неспо-
собны или недовѣрчивы сѣдизцы и други служители отъ тукашно-
то *Наказателно сѣдизище (заптіе меджлиси)*, уведи въ него
и други полезны поправки, раздѣли го на различни *отдѣлы*, спо-
рядъ различни-ты му службы, и въ всяко едно нареди и постави
новы членовы, не само отъ *мюслиманы*, но и отъ Христіанъ вся-
каго вида и даже отъ Евреи. Така оно ся трудн и старае, малко
по малко, да уведе въ съвършено исполненіе общеплез-
ны-ты начала и правила на тапзимать-тъ и на извѣстныя-тъ *Хат-
ти-Хумайонъ*.

2° Съкызнае че *финанци-ты* (нары-ты) сѣ душа-та на еднокоегодѣ
царствоиГосподарство, и че, колко-то добрѣ ся тия управлявать, толкоса
дѣла-та на това царство и Государство отхождатъ добрѣ! Слѣдовательно
наше-то царско Правителство, за да улучши управленіе-то на царс-
твенны-ты доходы и разnosky, учредило е послѣднѣ на *Малие-то*

единъ новъ совѣтъ съставляемъ отъ най-отличны попечители, и отъ най-способны bankers. Тѣ сѣ: Тѣхно сѣтелство Фуадъ-паша, попечитель иностранныхъ дѣлъ, Мехмедъ-Рюшадъ-Паша, предсѣдатель Сѣвѣта Танзиматскаго, и Махмудъ-паша, Попечитель торговли, отъ единъ странъ; и Г. Г. Фалконетъ, Лахенбихеръ, и Жакъ Аллеонъ отъ другъ. Обаче поже той-зи послѣдніи не рачилъ да пріемне тѣ-зи службъ, казватъ че Высока-та Порта щяла да поище единъ другъ като него достоинъ и опеченъ въ финансово-то искусство отъ Француско-то Правительство; а такъвъ-зи показватъ Г-на Кодрозія, кой-то въ послѣдніѣ-тѣ войнѣ бѣ Французскій Коммиссаръ на Цариградъ за употребленіе-то на военны-тѣ заемъ. Като ся назначи и шестия-тѣ той-зи членъ, тогаса щялъ веке Совѣтъ-тѣ да захване дѣла-та си.

3^о Друго едно важно дѣло кое-то е свършило Правительство-то, и кое-то и политически и граждански и торговски ще да приведе голѣмъ и неизмѣримъ ползъ на царство-то, е това че, на 21 прешедшаго мѣсеца, слѣдъ нарочно изданіе на едно царско *ураде*, Правительство-то представляемое отъ Т. П. Фуадъ-Паша, Хасибъ-Паша (Малие-Назъръ), и Махмудъ-Паша отъ единъ странъ, и единъ Англійскъ компанія представляемъ отъ Г-на А. Едуардса отъ другъ странъ, подписали сѣ едно соглашеніе (контратъ) за направъ на единъ желѣзенъ пѣтъ отъ Цариградъ (Юскюдаръ), презъ Смурія, до Сивасъ. Правительство-то дава на реченъ-тѣ компаніѣ двадесѣтъ години за да направи той-зи пѣтъ, и ся обѣщавъ да ѣ плаща ежегодно 7 на 100 лихвъ за колко-то пары бы похарчила. — Желателно бы было да ся направятъ такыва желѣзни пѣтища и на много другы страны, а най-много бы полезно, и нужно даже, да стане отъ Цариградъ до Едрине, а отъ тамъ пакъ на два клоня презъ Филибе и Софіѣ до Бѣлградъ, и презъ Сливенъ и Шюменъ до Русчукъ.

На добро-то царя и Правительства нашего расположеніе трѣба да отдадемъ и склоненіе-то му, не само да остави неповредимы Черногорцы-ты, кои-то толкова лѣти правихъ беззаконны нашествія на Турскѣ-тѣ землѣхъ, грабихъ, пљенихъ, убивахъ хора, и даже дигахъ оружіе на царскы-ты войскы, но и да ся опредѣли, съгласно съ другы-ты Великы Европейскы силы, една предѣлна линія между Турціѣхъ и Черногоре, за да не бы имали за напредъ Черногорци-ти причинъ и пзыненіе за свои-ты неправедни нашествия, това че ужъ еде-кое мѣсто было тѣхно, пакъ Турція го владела. Спорядъ рѣшеніе-то що ся е дало за това отъ давно, какъ-то отъ другы-ты Силы ся проважда по единъ комиссаръ (*меелуринъ*) на мѣсто-то, така и Высока-та Порта проводи такъвъ-зи комиссаръ или *меелуринъ* ферикъ Хюсенъ паша, управитель на Кумбарханейско-то царско училище, кой-то и трѣгнѣ за Мостаръ на Ерцеговинѣхъ въ сѣбботѣхъ на 7 прешедшаго.

За да дадемъ на читатели-ты по-обширно понятіе за той-зи Черногорскый въпросъ, мы ще приведемъ тука що е за него говорилъ на ⁵/₁₇ прешедшаго, сирѣчь два дни преди Хюсенъ-пашо-то отъ тука трѣгваніе, Лордъ Малмесбюри въ Лордскѣ-тѣ Ангдійскѣхъ камарѣхъ по Лордъ Кларендоново вопрошеніе. Ето негово-то слово:

« Шѣ обіавѣхъ на Господство вы все що ся е случило преди
« означеніе-то на предѣлы-ты кои-то раздѣлять Черногорскѣ-тѣ
« землѣхъ отъ Боснѣхъ. Никое впрочемъ друго за тыя случкы приказа-
« ніе не бы было по-точно отъ онова що самъ комитъ Кларендонъ
« приказа нѣколко время преди да ся дръпне отъ правителство-
« то; дѣйствително Господство му тогава нетокмо бѣ Попечитель
« ипостранихъ дѣлъ, но ся нахождаше и на Парисъ като полномо-
« щенъ представникъ Великія Британіи, кога-то той-зи въпросъ ся
« разгледваше дипломатически, и кога-то ся подписа за него про-
« токолъ-тѣ, за кой-то помянѣ Господство му.

« Мысль же на ⁶/₂₈ Февруаріа пренесенаго мѣста, точно кой-
« то день ся промѣни Правителство на Нейно Величество, князь
« Данилъ, като бѣ пріять на Парисъ безъ да ся уведо диплома-
« тически, по обычаю, отъ Отоманскаго Посланика, вѣрнъ ся на
« Черногоре, и отъ свое-то горско обиталище писа и распрати до
« различни-ты силы едно окружно писмо, съ кое-то искаше да бы
« ся означили и забѣдѣжили предѣли-ти между неговѣ-тѣ землѣ и
« Султановѣ-тѣ, като да не бы имало веке за това распри и кра-
« молы, и да быхъ ся прекъсали за напредъ оныя оружіи движе-
« женія, кои-то възмущавать мѣсто-то отъ толкова вѣковы.

« Като пріятъ това писмо, Правителство-то на Нейно Величес-
« тво, желающъ, какъ-то и въ спички-ты високоважны въпросы,
« кои-то ся отнасятъ до вѣнскихъ-тѣ политикѣ, да дѣйствува съ-
« гласно съ союзницы-ты си, одолжихъ Лордъ Ковлея да подложи
« тѣ-зи работѣ на Французско-то Правителство, и да му пред-
« ложи да отвори пѣщо за пѣжъ на Англійско-то Правителство, или да
« зыне мѣрки, кои-то бы могли да възбранѣтъ повтореніе-то на
« тѣя распри и крамолы за напредъ, или съ поставленіе-то на една
« предѣлоотличителнѣ линіи, или съ друго пѣкое средство. Отвѣ-
« тѣ-тѣ кой-то пріяхъ отъ Французско-то Правителство не ми ся
« видѣ написанъ удовлетворителенъ, защо Попечитель-тѣ на ино-
« страны-ты му дѣла думаше чене можилъ твърдѣ ясно да разумѣе
« какво верховнаго Господства право имала Высока-та Порта върху
« това мѣсто, и че былъ наклоненъ много да мысли какъ-то было па-
« че Держава независима, кое-то мышленіе у Россійско-то
« Правителство бѣ станало почти увѣреніе. Немамъ потребѣ да кажъ
« че азъ ся отнесохъ затѣзи работѣ на онова що бѣ ся рѣшило за
« нѣмъ въ реченія-тѣ Парискый протоколъ, и че, спорядъ участіе-то що
« бѣзсѣ тамъ Турскыя-тѣ полномощникъ Али-паша, бѣше явно че
« Турція имаше намѣреніе да промѣни състояніе-то въ кое-то ся на

« нахождаше по Марта на 1856. Нема да влѣзъ въ подробности-ты на
« писма-та, кои-то ся взаимно писахъ за това. То бѣ единъ устарѣлъ
« въпросъ, кой-то е сега рѣшенъ пріятелскы и съ свѣршено под-
« твържденіе на Портж-тж: Обнародованіе-то на тѣхъ взаимны писма не
« може никоѣмъ ползъ да приведе; но можъ да кажъ, че Правител-
« ство-то на Нейно Величество ся отрече положително и рѣшително
« отъ да припознае мысль-тж на Французско-то Правителство; и ко-
« га-то оно угрози да припознае Черногогорскж-тж независимость, ако
« не бы ся той-часъ съгласила Порта-та да ся назначи опредѣлитель-
« на-та линія, Правителство-то на Нейно Величество отговори че ще
« дръпне и то предложеніе-то що бѣ сторило за да ся покаже съ дока-
« зателства опредѣлительна-та линія, и че ще ся удовлетвори съ
« онова що съдържава трактатъ-тж, вѣрующи че намѣренія-та на
« Портж-тж сж искрени.

“ Предложи ся послѣ, съ соизволеніе-то на Портж-тж, да ся
“ съединятъ силы-ты за да опредѣлятъ единъ комисіѣмъ коя-то бы
“ имала за предметъ да разгледа и да рѣши най-мѣчно-то иѣчто,
“ сирѣчь кое-бѣше наистинжъ состояніе-то на тж-зи работж по
“ Марта на 1856. Али-Паша рече тога-зи че Порта-та препознава
“ и приема нынѣшно-то состояніе. Порта-та ся съгласи на това
“ предложеніе, и слѣдователно комиссари ся назначихъ и прово-
“ дихъ. Тука благородный комитъ Кларендонъ стори единъ погрѣ-
“ шкж като рече какъ ся соединилъ и единъ Черногогорскы Комми-
“ ссаръ съ комиссары-ты на другы-ты Силы. Това не станж, а на
“ противъ предложеніе-то да ся приѣмне единъ такъвъ-зи комис-
“ саръ бы отхвърлено. Бѣ станжло наистинжъ едно таково предло-
“ женіе, но Правителство-то на Нейно Величество ся упрѣ на при-
“ ятіе-то му, толико паче колко-то бѣ извѣстно че отъ пріятіе-то
“ му бы произлѣзло, (ако и не направо) слѣдствіе да ся положи
“ Черногоре въ равность съ пять-тѣ другы Силы; Князю Даніилу

„ ся даде само позволеніе да проводи единъ представитель отъ
 „ своихъ странъ, за да припознае предѣлы-ты що шахъ да ся по-
 „ ложатъ согласно съ Портъ-тъ; защо инакъ бѣше съвсѣмъ извѣсно
 „ че князь-тъ можаше по-сетѣ да каже „ *Понеже азъ не при-*
 „ *ямъ участіе въ положеніе-то на предѣлы-ты, отхвърлямъ*
 „ *и никакъ не приемамъ това опредѣленіе.* Предѣлы-ты сѣ убо
 „ положили отъ такъ назначены-ты комиссары, и Черногорскы-тъ
 „ спитронъ или представитель нема никакой гласъ въ въпросно-то
 „ рѣшеніе.

„ Заше-тъ ся занесе на Цариградъ отъ Ангійскы-тъ ком-
 „ мисаръ колонелъ Чорчилъ, и отъ други-ты комиссары, и едно
 „ подтвердително рѣшеніе ся написа и подписа отъ сички-ты съ-
 „ браны комиссары, и ся припозна отъ портъ-тъ. Тогава бѣ мѣ-
 „ сець Ноемврій, и чтомъ додѣше хубаво-то время инженеръ-ти
 „ (мехенизи-ти) шахъ да тръгнатъ за да пойдѣтъ на мѣсто-то
 „ да назначатъ линіи-тъ, и да опредѣлятъ водѣжъ за всякога
 „ граничны-ты предѣлы, кои-то шахъ да отдѣлятъ Черногорскѣ-тъ
 „ область отъ Боснѣ. Единъ часть, измѣжду рѣшеніе-то на въпро-
 „ съ-тъ ся показаша важни затрудненія; но Правительство-то по-
 „ мысли че да ся сопротиви на всяко поврежденіе на пра-
 „ вдины-ты Оттоманскыя Порты, каквы-то ся бѣхъ припознали отъ
 „ Парисскы-тъ конгресъ; помысли че имаше длѣжность къмъ че-
 „ ловѣчество-то да възбрани, ако бѣ възможно, повращаніе-то на
 „ ужасны-ты оныя зрѣлища нашествій, илѣній и глѣбительствъ, кои-
 „ то ставахъ непрестанно отъ враждебны-ты расположенія на тыя
 „ горскы челѣвѣцы, и че имаше право да ся наидѣ какъ щѣше да
 „ уллучи. Немамъ потребѣ да приложѣ пищо на колко-то забѣлѣ-
 „ жванія направи благородный комитъ, защо сѣщо той, кой-то под-
 „ писалъ Парисскы-тъ трактатъ, не можѣше да желеа по-вече отъ
 „ Правительство-то на Нейно Величество да ся съхранятъ сички-

“ ти му расположенія въ сичкѣ-тѣ си цѣлость и въ сичкѣ-тѣ си
 “ силѣ, не само защо-то тѣй прилѣча на междудержавнѣ и ди-
 “ пломатическѣ-тѣ искренности, но и защо-то е сѣществително
 “ полезно за Европѣ да ся удържи съвършено равновесіе-то на си-
 “ лы-ты, касателно до цѣлость-тѣ на Турскѣ-тѣ имперіѣ ... Азъ
 “ мислѣхъ наистина че цѣлость-та на Отоманскѣ-тѣ имперіѣ е
 “ много нужна и полезна за Европейско-то благополучіе и за съ-
 “ храненіе-то на мирѣ-тѣ, и че тѣа е часть сѣществителна отъ ве-
 “ ликѣ-тѣ Европейскѣ системѣ, коя-то е преодолила отъ какѣ сѣ
 “ станѣли Парискѣ-тѣ и Виенскѣ-тѣ трактатѣ „.

Тѣа като сѣ станѣли тѣй и като сѣ ся проводили уже отъ
 сичкѣ-ты Великѣ силы, какѣ-то и отъ Турціѣ, комиссари на мѣ-
 сто-то, желателно е съ положеніе-то на точни предѣлы Черногоріѣ
 да ся прекъсатъ веке съвършено за напредѣ распри-ты и грабежи-
 ти кон-то тамо ставахѣ, и кон-то и днесѣ юще по малко ставатѣ.
 А защо-то Черногорци-ти сѣ всякога подзрителни че не сѣ хора
 да мируватѣ, послѣдни-ти Виенски Вѣстници увѣряватѣ какѣ Ан-
 глійско-то Правителство проводило на Четинѣ, Чернигорскѣ сто-
 лицѣ, капитанѣ Ноча да рече на князь Давида да сѣди миренѣ, ако
 бы да стане война между Франціѣ и Австріѣ.

Въ единѣ такожде Виенски вѣстникѣ, Lloyd de Pesth, пишѣтъ
 отъ Бѣлградѣ на 20 Марта (н. л.), какѣ князь Милошѣ, въ праздни-
 кѣ-тѣ на крещеніе-то си бывший на 28 Февр. (12 Марта), приѣлъ отъ
 Австрійскаго Императора Француска-Іосифа, и отъ Францускаго Импе-
 ратора Наполеона, по едно честитително писмо, отъ кон-то пър-
 во-то съдържавало, освѣтъ обичайны-ты честитенія, и това че “
 Австрійскій Императорѣ увѣрявалѣ князи Милоша какѣ щѣлъ сяко-
 га да зъмне най-искренно-то участіе толкова на княжеско-то, кол-
 ко-то и на Княжественно-то му благополучіе, и какѣ былѣ готовѣ
 да стори все що бы съхранило и укрѣпило сношенія-та добрата

свѣдѣства между Австріѣ и Сърбіѣ; „и въ второ-то комитѣ Валевски писалъ, въ имя Императора, „ че Негово Величество чувствовалъ велико состраданіе за Сърбскыя-тъ народъ, и ся много интересувалъ да види добры-ты слѣдствія, кои-то ся надѣилъ да произлѣзжтъ отъ старанія-та на князъ Милоша за благополучіе-то на Сърбіѣ, и при това щилъ да ся възблагодари най-паче ако чюе какъ Князь-тъ уллучилъ, управляя народъ-тъ си съ умѣренность кои-то не бы исключила потребнѣ-тъ строгость, да соедини сичкы-ты духовы около байракъ-тъ на общенародно-то благодеюствіе. „

Писанъ такожде отъ Бѣлградъ на 1 Априліа (п. л.) какъ князь Михаилъ, сынъ князя Милоша, отишълъ на Віеннѣ, и отъ тамъ щилъ да поиде на Парисъ и на Лондрѣ. Съ кое намѣреніе, никой не знае; но вѣроятно мыслятъ нѣкои-си че отходи да търси подкрѣпленія за да получи отъ Портѣ-тъ признание на наследство-то княжественно. На това отгорѣ добро е, каже единъ вѣстникъ да напомнимъ онова що рѣкълъ Кабул Ефенди кога-то бѣ послѣднѣ комисаръ у Сърбіѣ: Князеве-ти на това мѣсто, ако щягъ да оздравятъ княжеско-то положеніе и за себи си, и за чада-та си, трѣба първо да захванжтъ отъ да управляватъ мѣсто-то-то съ добръ совѣсть, съ правдѣ, съ любовъ народнѣ, и най-паче спорядъ завѣщанія-та на уставъ-тъ. «

Но друго по-важно извѣстіе е дошло отъ Бѣлградъ отъ 1/13. Априліа, че Сърбско-то Правительство свыкало сичкы-ты тамо населены чюжды подданицы, и имъ рекло „ че отъ нынѣ на татакъ тѣмъ были длѣжны да признаватъ само него, и да ся отпращають на право до него за сичкы-ты си работы, защо консули-ти не щили всеке да иматъ нѣкоякъ сѣдобнѣ власть въ Сърбіѣ; слѣдовательно или заповѣдало, или да послушать и да ся покоряватъ така на мѣстнѣ-тъ власть, или до 30 дни да оставятъ Сърбіѣ и да пойджтъ на друго мѣсто да живѣжтъ. „ Чюжденци-ти писали съки до консули-ти за да питатъ какво трѣба да праватъ. — Ако завърши-това вѣщо Милошъ, то е голѣма работа, защо секи знае че, спо-

рядъ преимущества-та, кои-то Висока-та порта е отъ давно дала на сичкы-ты чужды подданицы, кои-то живѣхтъ въ Турско, тѣ само отъ консулы-ты си ся сѣдять, и тѣхнѣ-тѣ само власть на право припознавать; а понеже и Сърбіѣ ся чете Турско, слѣдува че и тамъ тѣй трѣба да става, какво-то е впрочемъ и до нынѣ ставало. Но да видимъ.

Друго важно телеграфическо извѣстіе отъ 12 Априліа (и. з.) Букурень, какъ, кога-то князь Александръ Куза излѣзъ внѣ отъ градъ-тъ за да посрѣшше Молдованскы-ты войны, кои-то по него-во повелѣніе ишли за да бѣдѣтъ стража въ Влашко, два пиццла ся хвърлили насрѣнѣ му, но ни единъ не го докачилъ, и какъ една убійствена машина ся открила, коя-то нарочно была за него приготвена. Они кои-то хвърлили на срѣнѣ му ся уловили, и сѣдши-ще-то захвацѣло да прави потребны-ты псытанія за тѣ-зи лоше-въ работѣ.

ПОЛИТИЧЕСКЫЙ ВѢСТНИКЪ

Въ предидущи-ты дни бѣ ся чуло и въ вѣстницы-ты помѣстило тука че Парисска-та конференція за княжественны-ты дѣла ся отворила на 26 Марта (7 Априліа) (1). А на $\frac{1}{16}$ сего мѣсеца дойде телеграфическо извѣстіе, че двойното избраніе на Александра Куза за князь Влашскы и Молдавскы ся потвърдило колко-то за сега отъ нѣтъ-тѣ великы силы. Ако с тѣй, познава-ся че потвържденіе е станѣло отъ Франціѣ, Англіѣ, Пруссіѣ, Руссіѣ, и Сардиніѣ, и че Турція и Австрія сѣ были на друго мнѣніе, какъ и защо, това щемъ по-сетѣ да узнаемъ.

(1) По напредъ бѣ ся чуло, и въ Французскы-тъ вѣстникъ la Presse d'Orient помѣстило че ся отворила ужъ на $\frac{10}{20}$ Марта, кое-то и мы въ послѣднѣ-тѣ Книжница (стр. 107) помѣстихмы. Но то было лѣжа.

Колко-то за конгресъ-тъ, кой-то, по предложеніе на Русско-то правителство, щялъ да стане между пять-тъ великы силы: Франціѣ, Англіѣ, Пруссіѣ, Руссіѣ и Австріѣ, спорядъ послѣдны-ты извѣстія, рѣшило ся той да стане въ неутралны-тъ градъ Баденъ-Баденъ, но не было юще рѣшено кога и по каквы условія щялъ да стане: защо толкова Австрія, колко-то и сама Англія не приѣли речено-то Россійско предложеніе, освенъ съ нѣкои предварителны условія, въ кои-то видися че силы-ты не сж ся юще съгласили, и че ако сж не съгласятъ, не е вѣрно че ще да стане конгресъ. Кои и какви сж тія предварителны условія, точно не можемъ да знаемъ; види ся обаче че главни-ти сж тѣ-зи; Франція, помагающи на Сардиніѣ, ищи като да бы ся было приѣло да проводи и Сардинія свой представитель въ конгресъ-тъ, а Австрія ся съвсемъ на това несъгласявала; слѣдовательно мы погрѣшно писахмы спорядъ нѣкои-си вѣстницы въ послѣднѣ-тъ Книжницѣ (лѣтоп. стр. 106) че уже ся рѣшило да ся приѣмне въ него и Сардинія; и 2. че Австрія некала придварително да ся обезобирже Сардинія; кое-то тя пакъ не приѣмала, освенъ ако бы ся обезобиржила и Австрія.

За да дадемъ на читатели-ты пѣтѣно понятіе затой-зи конгрескый въпросъ, какъ-то и за днешно политично у Еврона состояніе мы немамы друго по добро да сторимъ, освенъ да приведемъ ту-, ка все що ся говорило на ¹⁶/₂₈ Марта за тѣхъ какъ-то и за Лордъ Ковліево-то на Виеннѣ посланіе въ Лордскѣ-тъ Англійскѣ камарж. Тамъ дѣйствително находимъ истинны подробны свѣдѣнія кои-то быхмы напусто търсили другагѣ.

Комитъ Кларендонъ въпросая попечительство-то за тыя работы, говорилъ така: » Ищяхъ да попитамъ много моего благо-роднаго пріятеля, Попечителя иностранныхъ дѣлъ, да ми каже да ли му прощава длѣжность-та да даде на тѣзи камарж, и

« чрезъ неѣж на мѣсто-то, нѣкои обѣщанія за сегашно-то со-
 « стояніе на Европейскы-ты работы, и да извѣсти що завърши
 « Лордъ-Кавлесево-то на Виенѣ посланіе. Оплъ нема потребѣ да
 « му кажѣ че, ако го пытамъ за тѣя работы, то не е отъ прос-
 « то любопытство, и че не ѣж да ни кажѣ нищо кое-то бы мог-
 « ло да повреди миръ-тъ кой-то е толкова любезенъ на снѣца
 « ны. Но Господство му знае че има затова днесъ голѣмо бес-
 « покойствіе, кое-то ся, мога да кажѣ, увеличява отъ день на день
 « отъ противны-ты слуховы що чювамы сегисъ тогисъ.

» Благородны-тъ мой пріятель знае че прѣзъ три-ты по-
 « слѣдны мѣсяцы, отъ какъ сѣ ся поѣавили распри-ты мѣжду
 « Франціѣ и Австріѣ, хора-та сѣ истеглили голѣмы тѣтеты,
 « търговія-та сѣ е присѣкла, че довѣріе-то ся е совершено раз-
 « валило, и че много хора быхѣ предпочели почти да знаѣтъ
 « вѣрно и най лопево-то нѣщо, а не да ся нахождѣтъ както днесъ
 « въ ствершено незнаеніе. Търговци-ти не можѣтъ никоѣ рабо-
 « тѣ да уловятъ, зацо не сѣ никакъ увѣрени че ще ся упазнѣ
 « миръ, и обаче никой не може да повѣрва че може да стане
 « война безъ достаточнѣ причинѣ. Дѣтиско быдѣло было да по-
 « ложимъ че не е имало искрено намѣреніе за войнѣ, и посмѣш-
 « но бы было юще да мыслимъ че, видисѣ като ся отвори вой-
 « на-та, могла бы да ся ограничи въ едно само мѣсто, или да
 « ся затвори въ нѣкой точны предѣлы, или пакъ че съсѣдин-ти
 « народи ще сѣдѣтъ хладнокрѣвно и страдателно да гледѣтъ що
 « ся случява около имъ. Противу еднѣ таквѣ-зи войнѣ, или, по-
 « добръ да рекѣ, противу едно такво-зи общо и не отъ нѣкое
 « задразненіе проишло превращаніе и разбърканіе, общо-то Евро-
 « пейско мнѣніе си е казало думѣ-тѣ, съ такова единогласіе, какъ
 « во-то не е никогѣ бывало, и ся надѣѣ какъ не си ѣж е ка-
 « зало напуста.

« Като сила неутрална, имѣющая политикѣ превъсходно пре-
« мирителнѣ, соединяемая тѣсно съ Франціѣ и Австріѣ чрезъ
« единъ искрененъ и чистосърдеченъ союзъ, и желающая искрен-
« но да ся употребятъ сички-ти възможни цѣрве на различни-ты
« болѣкы кои-то могатъ да съществувать, Англія е въ положе-
« ніе да стори въ той-зи критическы случай голѣмо добро на
« сичкы-ты спорящи страны, вѣрвамъ че правительство-то на Ней-
« но Величество, за да унази миръ-тъ, ползовало ся е отъ бла-
« гоприятны-ты случаи кои-то е намѣрило, за да стори едно та-
« кова добро.

« Съ радость чюхъ посланіе-то Лордъ Ковліево на Віеннѣ,
« и мислѣ че всячески произлѣзло отъ него нѣкое добро, защо
« съмъ увѣренъ че нито Правительство-то го бы проводило, ни-
« то Господство му бы отишелъ, ако не бы ималъ нѣкогѣ бла-
« гословнѣ надеждѣ да улучи. Немамъ сумнѣніе че все що мо-
« же да завърши тѣкко-то похващаніе, изрядно-то искусство, и
« остроуміе-то, Лордъ Ковлей е можилъ да го завърши.

« Немамъ пригазаніе да кажѣ че съмъ по-добрь извѣстенъ
« отъ синца вы, Господіе, по, какъ-то други, четѣ и азъ вѣст-
« ницы-ты Англійсѣ, и немогѣ да ся отрежѣ че знаѣ все що е
« станжло. Отъ сичкы-ты страны на свѣтъ-тъ, дѣ-то ставать за-
« нимателни-ти приключенія, и гдѣ-то ся вършатъ работы, чело-
« вѣци искусни и разумни пипѣтъ на Англійсѣ-ты вѣстници,
« събирающе проваждатъ имъ повины-ты съ неутомимо усердіе

« Научихся убо че, кога-то Лордъ Ковлей отиде на Віен-
« нѣ, не носилъ съ себе си никакво пълномощіе, немадъ порж-
« чкѣ да прави договори, и работа-та му была на Віеннѣ, какъ-то
« и на Парисъ, да ся научи добрь кои и каквы были рас-
« пры-ты между Франціѣ и Австріѣ, и да ся мѣчи дагы
« управи, колко-то е было възможно.

« Ако е тая истина-та, готовъ съмъ да приѣмъмъ че настав-
« ления-та, кои-то ся дали на Лордъ Ковлея, были добръ разсе-
« денн, и че правителство-то на Нейно Величество добръ сто-
« рило да не ся довързва на отделни предложія, кое-то бы го
« възбранило да стори добро и на дѣв-ты страны. Говорѣхъ за
« Лордъ Ковлея, защо благородный Лордъ (Малмесбюри) трѣба
« да помни, че народъ-тъ не знае нищо официално ни за него-
« вы-ты наставленія ни за негово-то посланіе на Виеннъ освенъ
« що ся е научилъ отъ отговоръ-тъ понечителя иностранныхъ
« дѣлъ на Лордъ Палмерстона преди нѣколко недѣли, сирѣчь че
« Лордъ Ковлей бѣше на нѣтъ за Виеннъ.

« Негли благородныя-тъ ми пріятель не ще мысли вече че
« трѣба да държи това тайно. Пріятелско-то естество на посла-
« ніе-то Лордъ-Ковлея видн ся да ся е добръ оцѣнило на Виен-
« нъ, и хора-та вѣрвать че носи отъ тамъ увѣренія за миръ.

« Австрійскыя-тъ Императоръ е, съкамъ, реклъ че ималъ
« жарко и искренно желаніе да ся споразумѣе пріятелскы съ Фран-
« цїя за спчкы-ты точки на разногласіе-то си; показалъ ся го-
« товъ да дръвне Австрійскы-тъ войскы отъ Паскы-ты области, въ
« тоже время въ кое-то бы ся дръпнала отъ тамъ и Французскы-
« та войска; обзавилъ че немазъ и че никогда не былъ ималъ на-
« мѣреніе да влѣзе въ Сардинїя, и че былъ готовъ, согласно не
« само съ Франція, но еще и съ Евронейскы-ты силы вообще,
« да стори на Римъ представленія за да бы ся учредило едно
« по-добро управленіе въ Римскы-ты области.

« Убо, ако такъвъ отвѣтъ ся е дало на Лордъ-Ковлея, доб-
« ро е мислѣмъ, благородныя-тъ ми пріятель да го каже; защо е съ-
« вѣтъмъ невъзможно да не ся е отговорило и на Нарисъ въ ис-
« тия-тъ духъ на тия пріятелскы увѣренія. Разумъ-тъ, человѣ-
« чество-то на Французскыя-тъ Императоръ, и негова-та сине-

« ходителность къмъ равно-то общо мнѣніе и къмъ единогласиы-ты
« желанія на Французскыя-тъ народъ, не позволявѣтъ никакъ да
« предположимъ противно-то .

« Ако Австрія ся е съгласна за да стане конгресъ, треба
« отъ това да заключимъ че е расположена да стори икъ-тъ от-
« стѣпкѣ на общо-то Евронейско мнѣніе, и съ власть-тъ кой-то
« ѝ дава днешно-то ѝ положеніе, съ неизмѣрими-ты си военны
« приуготовленія, и съ подкрѣпленіе-то що находитъ какъ-то ѝ е
« позволено да ся надѣе, въ общія-тъ Аллеманскый духъ, тя
« може твърдѣ добре да отетжни, безъ да пострадайтъ ни мало
« честь-та и полезности-ты ѝ .

« Надѣяся убо че миръ-тъ нема да ся размѣти, защо не-
« ма ни сунѣ причина за войнѣ да остане. Не щѣ да говорѣ
« по-вече за това по настоящему. Оставямея нарочно отъ да го-
« ворѣ за въпросы, за кои-то може да има да ся говори въ
« конгресъ-тъ, и нещѣ да хортувамъ за преставаніе-то на
« военны-ты приуготовленія, и за възможность-тъ на обе-
« зорѣжсванія-та, мѣркъ кои-то бы требувало да предъ-
« рятъ договори-ты .

« Нещѣ даже нищо категорическо да попытамъ благородны-
« я-тъ мой пріятель, защо немамъ сумнѣніе желаніи да утѣни
« владѣюще-то беспокойствіе, онъ ще даде на отечество-то изъ-
« вѣстія, кои-то му били позволени отъ длѣжностъ-тъ на офици-
« ціално-то му положеніе . »

На това Лордъ Малмесбюри отговорилъ :

« Господіе ! Благодарѣмъ благородному Лорду за слово-то що
« чухмы, и за начинъ-тъ по кой-то поиска объясненія-та, кои-
« то камара-та естественно желае да получи, и кои-то съмъ съ-
« вършено расположенъ да дамъ, колко-то могъ да сторѣмъ това
« безъ да докажѣ въпросы-ты кои-то е по-добрѣ да отбѣгнемъ

« по настоящему.

« Камера-та ще да помни че на свършаніе предишного мѣ-
« сеца Лордъ Ковлей отиде на Виеннѣ. Преди да тръгне отъ
« Парисъ, онъ получи за това съвършено соизволеніе отъ Фран-
« цузско-то правителство. Тръгнѣ отъ Парисъ, знаещи много
« добръ мысли-ты и намѣренія-та на това правителство за Ита-
« лійскыя-тъ називаемый вѣпросъ. Дойде на Лондрѣ, но не зе
« отъ Правителство-то на Нейно Величество никакъ наставленіе
« имущее характеръ оффиціалный. Отиде само да ся научи въ
« кои предмети Австрійско-то правителство бы ся сгласи-
« ло съ Французско-то, и какъ бы можилъ, съ пріятелско-
« то Англійско посредствованіе, да спомогне за да ся подно-
« вятъ между Франція и Австрія сношенія-та кои-то ся
« нахождахъ въ критическо состояніе. Отиде на Виеннѣ, и
« тамъ положи въ дѣйствиѣ сичко-то онова тѣло похващаніе, си-
« чко-то онова искусство и остроуміе, съ кои-то го толкова
« праведно почете благородныя-тъ мой пріятель, и кои-то онъ е
« всякога показалъ въ сичкы-ты свои службы. Австрійско-то
« правителство му сторилъ най-искренно-то и най-чистосердечно-то
« пріятіе, и това чистосердечіе председательствова на сичкы-ты
« сношенія, кои-то онъ има съ Австрійско-то правителство.

« Лордъ Ковлей ся научи тога-зи че имало предмети, въ
« кои-то съ помощь-тъ на Англіѣ два-та двора можили да
« ся сгласятъ, и че имало други предмети, въ кои-то,
« какъ-то комитѣ Буюлъ си каза искрено въ сообщенія-та
« си, Австрія была готова да влзе въ договоръ съ Англійско
« то и Французско-то правителство, за да ся преварятъ
« бѣдствія-та, кои-то угрожавахъ Италіѣ и Европѣ и да
« ся утврди и оздрави миръ-тъ. Като изпълни това посолство,
« кое-то ми ся види да е много полезно и да обещава много,

“ Лордъ Ковлей ся завърна на Парисъ.

“ Кога-то дойде на тѣ-зи столицѣ, на 4^{то} сего мѣсеца, онъ
“ намѣри че Франция и Русско-то правителство были влѣзли въ
“ сообщеніе, и че съ удобреніе-то на Франціѣ, Руссія ся го-
“ твила да препоручи на пять-тѣ великы Европейскы силы да на-
“ правятъ конгресъ за да управятъ той-зи въпросъ.”

“ На 6/18 сего мѣсеца, правителство-то прія отъ Францу-
“ зскыя-тѣ посланникъ извѣстіе какъ това было намѣреніе-то на
“ Русско-то правителство и мы наутре отвѣщахмы, съ писмо за
“ сообщеніе, проведено до нашия-тѣ представникъ на Санкт-
“ Петербургъ, че щехмы и нѣм, ако бы ны станѣло предложеніе,
“ за конгресъ, да го приѣмемъ съ нѣкои-си условія, кои-то ся
“ съобщихъ Русскому правителству. Така правителство-то пре-
“ вари официално-то предложеніе, кое-то Русско-то правителс-
“ тво стори по-сетѣ.

“ На 13/25 сего мѣсеца баронъ Брюновъ дойде при мене,
“ и ми каза официално, не само предложеніе-то що стори Рус-
“ ско-то правителство на Англійско-то, като на едижъ отъ пять-
“ тѣ великы силы, но и пріятіе-то отъ Русско-то правителство
“ на условія-та кои-то Англійско-то бѣ ми сообщило.

“ Отъ тогава насетѣ, всяка една отъ пять-тѣ великы Силы
“ е дала свое-то соизволеніе за конгресъ; *да стане конгресъ*
“ *за да ся разлѣднатъ Италійскы-ты работы, и да ся рѣ-*
“ *шатъ голѣмы-ты днешны сплетенія и ззтрудненія тѣя не*
“ *сѣ ся іоще съгласили за подробности-ти за въпросъ-тѣ, кои-*
“ *то трѣба да ся развидятъ, за сложеніе-то на конгресъ-тѣ,*
“ *ако и да нѣмамъ, днесъ-днесъ, сумилніе че слѣдъ малко*
“ *ще ся съгласятъ сичкыты съвършенно въ тоя предметъ.*

“ Не съмъ въ недоумѣніе да вы кажъ че Правителство-то на
“ Нейно Величество, като гледа че въпроси-ти, кои-то

„ ще ся развидатъ въ конгресъ-тъ, иматъ тѣсно сношеніе съ
„ политическото и обществено-то благополучіе на *Италійскыя*-
„ тъ народъ, мысли че *Италійски-ти* державы трѣба, всяке
„ особко сичкы-ти наедно, да иматъ сѣга *блговремененъ*
„ случай да си кажеатъ мнѣніе-то за предметъ-тъ, кой-то
„ ще ся разгледа.

„ Цѣль-та ны ще бѣде естествено, не да наложимъ у-
„ словія на *Италійскы-ти* Державы за поправки-ты, кои-то трѣ-
„ ба да станжатъ у тѣхъ, или за друго нѣщо, но да имъ пре-
„ поручимъ онова що е, спорядъ насъ за тѣхъ полезно, и за
„ *Европейско-то* спокойствіе нужно. Камарата ще ся възбла-
„ годари като ся научи че, *ако и да не сж ся юще рѣшили о-*
„ *безоружіеваніа-та,* кои-то быхъ искали да станжатъ той-зи
„ часъ, *Австрія и Сардинія сж формално казали че нема да*
„ *ся ударятъ една друга и че ще ся въздържаваатъ отъ вся-*
„ *ко враждебно дѣланіе.*

„ Убо, ако не бы напрасно да послѣдова нѣкое скорбно и
„ злощастно а почти невъзможно приключеніе, позволява ны ся да
„ ся надѣемъ че миръ-тъ нема да ся пресѣче, и че конгресъ-тъ
„ кой-то ще ся створи вѣроятно на свършваніе слѣдующаго мѣ-
„ сеца, ще завърши онова що желае и камара-та и сичка Европа.

Отъ внимателно-то прочитаніе на това слово разбирася
доволно кое е днешно-то политическо состояніе на Европа, и
кои сж затрудненія-та що не оставятъ юще събраніе-то на
конгресъ-тъ. Какъ да е и да е, мы все ся надѣемъ че ще да
ся споразумѣятъ най-сетѣ силы-ты върху тѣхъ затрудненія,
и ще да съставятъ конгресъ-тъ, защото, какъ-то сж ся напрегна-
ли духова-ти, безъ него ячно ся види веке може да ся уреди
миръ-тъ.

ТЪРГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ

Нѣщо полезно затърговѣ-та нема мы днесъ да кажемъ друго, освенъ че вапоръ-тъ за кой-то въ предишны-ты книжки бѣхмы казали че бѣлъ занесенъ на части разглобенъ на Еносъ за да работи у Марицѣ. спорядъ послѣдны-ты нѣма бѣлъ уже нареденъ и пашьменъ така що го хвърлили въ рѣкъ-тъ, и тѣя дни ся готвила даже компанія-та му да приплаватъ съ него до Едрине. То нѣ известно да бѣде като единъ оныгъ пеньрво, и ако бы да уллучи, какъ-то съмы може да ся надѣе ще хване веке редовно да работи по тѣ-зи рѣкъ отъ Еносъ, не само до Едрине, но и еглы по-сетѣ и до Филебе, кое-то ще принесе неизмѣримъ ползъ на мѣстнѣ-тъ търговѣ вообще, и на Българскѣ-тъ особенно. По други мѣста у Европѣ отъ давно уже сѣ захванѣли да плуватъ вапори по различни-ты имъ рѣкы; това до ныгъ не бѣ станѣло обычай въ Турекѣ; но разумѣва ся че едно начало като стане и като уллучи, тога-зи веке на вредъ щѣтъ да ся учредятъ такива вапори плаващѣ по голѣмы-ты рѣкы, кои-то не сѣ малко въ Туркѣ толкова у Европейскѣ, колко-то и Асѣйскѣ. Така е станѣло съ желѣзны-ты пѣтища, така и съ телеграфы-ты всѣко полезно и мѣчно нѣщо, по легка-легка ся установили, напаче защо-то иска и много пары, и пары сѣ у насъ малко.

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ

Въ предишнѣ-тъ четверта Книжницѣ мы бѣхмы объявили едно Г-нѣ Цанково ИЗВѢСТІЕ за изданіе на новъ Българскы Вѣстникъ БЪЛГАРІЯ, и сега мы ради да кажемъ че уже два *гольмы* и четири малкы листа сего Вѣстника ся издадохъ на свѣтъ; а що ны по-вече зарадова е това че въ началото на пѣрвѣя-тъ му листъ чѣтемъ какъ рѣченото му ИЗВѢСТІЕ *ся възпрѣлю на съкладъ съ едно благодареніе кое-то издатель-тъ му очюдва*. То ще каже че, за твърдъ малко время (35 дни), мнозина отъ наши-те съотечественицы

ся потщали да са нишятъ за него спомоществатели, (както ни ми изъ устѣ утѣри Г-нъ Цанковъ) и показва че много наши съотечественници ся довольно по отърсили отъ прѣхъ-тъ на невѣжеството, и усѣтили уже сладостъ-тъ и ползъ-тъ на вѣстническо чтеніе. Това ми наипаче имѣюще предъ видъ бѣхмы въ началѣ пожелами Г-ну Цанкову въ реченихъ-тъ нашъ Книжницъ (1), сто че отъ части желаніе-то ни начело да ся изпълни. Но ще ли ся и съвършено изпълни? и усердіе-то за спомоществованіе и чтеніе ще ли ся съхрани и умножи какъ-то трѣба? нека ся надѣемъ че добри-ти наши Българе, като съ разумъни водѣжъ какъ нема днесъ по-добро и по-пужно нѣщо за тѣхъ, освенъ книжевното вообще чтеніе, въ кое-то съ весма малкъ цѣнъ могатъ много полезны работы да намѣрятъ за свое-то добро живѣніе и житейско заниманіе тѣи вмѣсто да подавить въ само-то начало едно толкова благородно чювствіе, ще гледать паче да го раз-выжтъ и увеличжтъ отъ день на день по много, за да привлекжтъ на себе юще по много похвалъ-тъ и на вѣтрешни и на вънкашни чю-вѣцы. Книжницы ты ся усмѣляватъ да имъ дадѣтъ искрено той-зи братскы совѣтъ, защо тыи еще отъ основаніе-то си съ пріели отгорѣ си дажність-тъ да бѣджтъ същественно орудіе на на-народно-то просвѣщеніе. Мы вѣрваемъ че благосклонни-ти имъ читатели не ще ги укорятъ за това, а паче ще имъ отдѣдѣтъ всякъ правдъ; но онова що ни дава скорбъ и че, не знаемъ какъ, тѣи читатели до нынѣ съ ся явили твърдъ малко относительно до мно-гочисленность-тъ на народъ-тъ; и ако не бы имъ съ ся слѣдъ малко число-то умножило, то ще каже че, или Книжницы-ты имъ вообще не яресватъ, или чювстіе-то имъ за Книжевно-то чтеніе не ся с пакъ ѣгко развило. Като искрени народу доброжелатели мы бѣхмы поже-дали да бѣде паче първо-то, нежели второ-то, защо първо-то има цѣръ, а второ-то само вредъ, и вредъ голѣмъ. Да доказваемъ прос-транно тѣ-зи вредъ, немамы потребъ, защо стѣки, като ще и самъ

(1) Виж. Книж. 4. 1859, лѣтос. стр. 75.

ти разумѣва. Но ако е и първо-то, пакъ Българе-ти не трѣба да си сгънятъ рѣцѣ-ты и да гледать одъ далечъ хладнокровно, но да си кажътъ мнѣніе-то, кое и що имъ неаресва, за да стане потребно-то поправленіе. Сѣки трѣба да е увѣренъ, че Книжници ты щътъ благодарно да приѣмать всяко такова благоразумно наблюденіе, стига да е направено съ духъ общеполезности и никакъ повредителенъ личности. Ако ли бы пакъ рекъ нѣкойче не е нито второ то, срамъ ны е да кажемъ наистинѣ че тога-зи не остава другъ причина за да не си подписватъ Българе-ти на Книжници-ты, освѣнь тѣзи, че имъ ся свида да даджъ 5 или 5½ меджидіета бѣлы за да си нахранять душъ тѣ, кога-то даватъ охотно много по вече за нѣкой-си потрѣбны или непотрѣбны работы за тѣлю-то си. До кога ли ще имамы тыя безсловесны, неблагоуразудны или благодарны правы и чюсгвѣя съ кои-то засрамѣваемы и касъ си, и сичкія-тѣ си народъ? Ахъ! жили наши съ-отчествениници! Посъбудѣте ся! Погледайте внимателно около си и вижте какво правять хората! Размыслѣте, молимъ вы ся, да ли не е срамота да оставимы нѣи сами толкова назадь, кога-то сички-ти други народи отъ день на день прѣуспѣватъ и напредувать въ просвѣщеніе-то, и въ любовь-тѣ къмъ ученіе-то.

Но да ся завърнемъ пакъ малко на Г-нъ Цанковѣ-тѣ вѣстникъ, за кой-то ны бѣше слово-то. Какъ-то и съ *извѣстіе-то* си бѣ казалъ, той ся занимава пайначе за *българскы-ты интересы*. Кои сѣ и кокви сѣ истинно тѣи интереси, то е друга работа; а тука е слово-то само за Българскы-ты интересы, какъ-то ги Сочинитель-тѣ му особно разумѣва и спорядъ видѣ-тѣ и цѣль-тѣ си разсуждава: право ли, криво ли, сѣкы може да му чете вѣстникъ-тѣ и да ся научи. Мы не щемъ да кажемъ друго, освѣнь че Г-нъ Цанковъ е похваленъ за ревность-тѣ и усердіе-то съ кои-то е захванжъ това дѣло; а колко-то за главныя-тѣ предметъ на содержаніе-то му, то е единъ жаркый въпросъ, за кой-то може и много добро и много зло да ся каже, спорядъ погледъ-тѣ по кой-то бы ся онъ разсмотрѣлъ и разсудилъ. Това дѣло Книжници-ты оставять други му да го сторн, и бързатъ да свършатъ днесъ съ едно радо и драго привѣтствіе къмъ читатели-ты си: Хрістосъ воскресе

Въ Цариградъ 11 Априлія

Сочинитель-тѣ
Г. Кръстьовичъ,

да искать много; а други-ти комисии, каза той и съблж ластъ-тъ, могат да потрайтъ има още время. Айде да видимъ сега това дѣло. Е Г. Гели, ты видѣ, кога тѣа излѣзе на брѣгъ-тъ. *

— Видѣхъ съ очи-ти си, какъ-то виждамъ и васъ.

— И чловѣкъ-тъ, що ѣ помагаше да излѣзе на брѣгъ-тъ? попыта Локеръ.

— Наистинѣ видѣхъ!

— Тѣа трѣба да ѣо скрита негдѣ, каза Марксъ, нѣ гдѣ? Его закачка-та! Що ще кажешь ты Томъ?

— Мы трѣба да прѣминемъ прѣзъ рѣкѣ-тъ днесъ, каза Томъ. Не трѣба да ся маемъ.

— А гдѣ да земемъ варкѣ, Томъ? А ледъ-тъ страшно напирѣ не ще ли бѣде страшно?

— То не ѣо нищо, самоднесъ трѣба да прѣминемъ было що было, отсѣчо Томъ.

— Пази Боже! каза Марксъ, съ беспокойство-то ще бѣде, каза той и отиде къмъ прозорецъ-тъ, какво ѣо тѣмпо, като на влѣкъ-тъ въ уста-та Ей Томъ!

— Кажи подобръ че ты ѣе страхъ, Марксъ, нѣ пѣма що да чинишь, шещъ ле шещъ врьвп. Ако речемъ да полежаимъ тука день, два, жена-та ще свари да побѣгне задъ линиѣ-гѣ въ Сайдуся или въ друго мѣсто прѣ-

ди масть.

— О нѣ не ма ѣе страхъ, каза Марксъ, само.....

— Само що? попыта Томъ.

— За варкѣ азъ казвамъ, видишь че пѣма варкѣ.

— Азъ чюхъ, че жена-та казваше довечера пѣкой си що прѣминне съ варкѣ прѣзъ рѣкѣ-тъ. Было какъ было трѣбѣ да мишемъ съ нѣго каза Томъ.

— Вы трѣба да имате добри псета, каза Гели.

— Отъ най добръ ощеръ, каза Марксъ, нѣ каква полза отъ тѣхъ, ты немашъ нищо отъ неѣхъ даннѣхъ дадемъ да подушѣтъ,

— Какъ имамъ, отговори съ голѣма радость Гели. Его шилъ-тъ си ѣе забавила тѣа на постелкѣ-тъ съ брѣзаніе-то си. Это и повръзка-та ѣ.

— Това ѣо счастливо, каза Локеръ, айде напрѣдъ.

— Нѣ псета-та могатъ да повредѣтъ жена-тъ ако нападѣтъ на неѣхъ печлиано, каза Гели.

— Това трѣбѣ да ся размысли, каза Марксъ. Наши-ты псета разскасахъ ѣедного вѣдяжъ въ Мобиль, прѣди да ты вѣспремъ.

— Е видители за таквѣ стокѣ коѣа-то ся продава за хубость, не ты быва ваши-ти псета, каза Гели.

— Истина, така! каза Марксъ, освѣтъ тона, ако ѣе влѣзва да ся ск-

рые легѣ, то нищо не помагѣтъ
нсата-та. Тѣ не врышѣтъ работѣ ту-
ма нъ горни-ти дръжави, гдѣ-то по-
магѣтъ на бѣженци-ти и ги возіжѣтъ
съ кола, та не може чловѣкъ да най-
де и дирѣж-тѣ имѣ. Тѣ сѣ добри
само тамѣ дозу въ плантации-ти,
гдѣ-то неспритяне-гы и ако бѣгѣтъ
тѣ бѣгѣтъ нѣто и никой не имѣ по-
мага.

— Айде извика Локеръ, кой-то бѣ
излѣзълъ за да пораспыта нѣщо. Каз-
вашъ чловѣкъ-тѣ съ варкѣж-тѣ до-
шелъ; айде Марксъ!

Тойзи достоенъ другаръ метнѣ на-
жяленъ погледъ на покойнѣж-тѣ стаѣ,
коѣ-то трѣбѣше да остави и безъ же-
ланіе ся издигнѣ за да испълни при-
казаніе-то. Гели като продума нѣ-
колко думи за договоръ-тѣ съ явно
неудоволствіе извади та причете
Тому пятьдесѣтъ доллари, и достой-
на-та тройца ся раздѣли за тѣмъ
нощѣ.

Ако бы нѣкой отъ наши-ти утън-
чели читатели — Христіане да ся о-
скръбили, че го введохмы помежду
такѣж дружинѣ, то молияъ го да по-
бѣди предразсудки-ты на время-то.
Молияъ му ся да припомни че не Ка-
фѣ-тѣ на негрогонител-ти іе станжлъ
законенъ и почетенъ. И ако бы вси-
чка-та широка земіа отъ Миссисипи до
тихий-тѣ Оксанъ да ся прѣвърне въ
едно таржище на тѣла и души, и

чловѣческо-то любостяжаніе да на-
прѣдова въ сѣмѣж-тѣ скоростъ на
XIX вѣкъ, то негротръговецъ-тѣ и
негрогонитель-тѣ ще заіеме почет-
но мѣсто помежду наше-то божѣство.

Доклѣ таіа сцена произхождаше
въ крѣмѣж-тѣ, Семъ и Ани съ ве-
село срьдце ся врысахъ назадъ.

Семъ бѣ ся оперилъ много и нез-
паіаше какъ да изрази своіе-то вѣс-
хыщеніе, то падаваше іестественъ
крѣсѣкъ и выкъ, то ся врыцкаше и ся
правѣше съ цѣло тѣло. Обръщаше ся
на сѣдло-то и възсѣдаше то съ ли-
це-то къ онашѣж-тѣ на конь-тѣ, то
спущаше крака-та си на іеднѣ стра-
нѣ. И извѣднѣжъ съ чуканіе и плес-
каніе сѣдаше правѣ на мѣсто-тѣ си и
съ насунено лице почеваше да поучява
Ани да не ся смѣе и да не лудува.
Или удріаше странѣ-ти си съ рацѣ-
ти си и ся заливаше съсъ смѣхъ, и
стари-ти дръвета іечіахъ, кога тѣ
прѣминувахъ. Нѣ съ това лудуваніе
тѣ забравіахъ да припускѣтъ коніе-
и догдѣ прѣди да ся прѣхвърли но-
щѣ-та, не затропахъ калдарѣж-тѣ
прѣдъ прозорци-ти. Госпожіа Шелби
искочи на одѣръ-тѣ.

— Ты ли си Семъ? а кѣдѣ съ
други-ты?

— Г. Гели останѣ въ крѣмѣж-тѣ
той много ся іе уморилъ, Госпоже

— А Елиза, Семъ ?

— Е, тіа прѣминѣ прѣзъ Іорданъ, и чловѣкъ може да каже, че тіа је сега въ земѣ-тѣ Ханаанскѣ .

— Какъ Семъ, що искашь да кажешь? попыта Г-жіа Шелби, коіа-то стоіащо ни жива ни мѣтва, догдѣ да проутѣе тыіа души,

— Е, Госпоже; Господь забраня свои-ти, Елиза прѣминѣ прѣзъ рѣкѣ-тѣ въ Очяйо, толкось чудесно, катое самѣ господь іѣ прѣнесе съ огненѣ колесницѣ съ два коніа.

Благочестіе-то Семово ся възбуждаше при Господарѣ-тѣ и той не престашо отпущаше библейскыя фигуры и изреченія.

— Приди само, Семъ каза Г. Шелби, кой-то бѣ излѣзълъ на одѣръ-тѣ, и прикажи на господарѣ-тѣ шо то попыта. Айде айде Емилиіа, казатой и обни рѣкѣ-тѣ си наоколо ѣ, ты си измръзнула и трепериль. Не грѣба да ся наскръбываешь така много.

— Да ся наскръбываешь много! Зарѣ азъ несѣмъ жена-и майка? Зарѣ не ще отговарямы и двамани прѣдѣ Бога за горѣ-тѣ женѣ? Господи прости ни той-зи грѣхъ!

— Какъ-тѣ грѣхъ, Емилиіа? Ты сама видишь, че мы бѣхмы принудены да сторимъ това.

— Знаѣмъ, нѣ тука има прѣступленіе, коіе-то мя дави каза Г-жіа Шелби, и азъ немогъ да го исплѣдѣ

отъ мысли-ти си.

— Ей Анди, ты негрятиниъ, живѣ извыка Семъ подѣ одѣръ-тѣ. Зели коніе-ти и ги заведи на іаси-ти не чюіешь ли, че Господарѣ-тѣ мя выка? и Семъ скоро ся поіави въ пратата съ зеленѣ вѣйкѣ въ рѣкѣ-тѣ.

— Ну Семъ, кажи-ни сега іасно шо је было, кѣдѣ је Елиза, ако знаіешь.

— Добрѣ, Господарю, азъ іѣ видѣхъ съ очі-ти си, катое прѣминуваше прѣзъ ледѣ-тѣ. То бѣше чудо. Какъ тіа прѣминѣ, голѣмо чудо и азъ видѣхъ че іединъ чловѣкъ ѣ помогилъ да излѣзе на брѣгѣ-тѣ въ Огайо и подирь тіа ся скры, въ мѣлѣ-тѣ.

— Семъ, това чудо не је за вѣрѣ; Да прѣмине прѣзъ ледѣ-тѣ, кой-то плува не је лесно нѣщо, каза Г. Шелби.

— Лесно ли? Та никой неможе направи това, безѣ Божіѣ помощъ. Ето видите зп: Г. Гели азъ и Анди дойдохмы при кръчѣ-тѣ, шо је при рѣкѣ-тѣ, азъ врьвѣхъ малко понапрѣдѣ (симахъ голѣмо желаніе да уловіѣ Елизѣ и за това прѣварихъ другари-ти си) -Кога наблизихъ до кръчѣ-тѣ, глѣдамъ у прозорѣ-тѣ стоіа тіа цѣла на видѣ, а тѣ идѣтъ отзадѣ. Азъ испустихъ шѣпкѣ-тѣ си; и скръщѣхъ така глѣ-то и мѣтвый-тѣ да ся събуди. Елиза мя чю и ся оттегли назадѣ, и кога Г. Гели заминѣ

къмъ врата-тъ, тѣ прѣзь задни-ти врата ископн и право къмъ брѣгъ-тъ. Г. Гели ѣхъ видѣ и извыка, и той назъ и Алди пустихмы ся подирѣ й. Вода-та ся бѣ разлеза на десять пяди отъ брѣгъ-тъ на вѣит, а отъ тамъ пата-такъ ледъ-тъ плува и на горѣ и на долу като пѣкой голѣмъ островъ. Мы ѣхъ вече настигахмы, и азъ быхъ далъ главѣ-тъ си че ще ѣхъ уловимъ — тѣа изведижажъ искрѣщѣ и азъ никогы не съмъ чювалъ такъвъ крѣськъ. Подско-чи и право на ледъ-тъ, а тамъ и отиде да прѣскача. Ледъ-тъ прѣщѣше, люлеѣаше ся, а тѣа скача и ся мѣта като коза, Господи; то бѣ чюдо, азъ съмъ на това мѣстѣ.

— Г-жіа Шелби сидѣше млѣчашкомъ и бѣ блѣдна отъ страхъ, догдѣ Семъ приказваше исторіѣ-тъ си.

— Слава Богу, че тѣа не ѣе загмѣла, каза тѣа, и гдѣ ли ѣе сега горка-та женица?

— Господъ ся грыже за нѣѣмъ, каза Семъ, и си издиги на горѣ очинти съ благочестіе. Азъ казвамъ, че всичко ся врьши съ божіѣмъ волѣмъ, какъ-то си ны учила ты сама Госпоже. А мы всичкы смы само орудіе за да ся врьши воліа-та Господніа. Ето ако мя неѣаше днесъ мене, то двайсѣтъ лѣти быхъ ѣхъ уловили. Не азъ ли уплашихъ днесъ конніе-ти и ты ловихъ до обѣдъ? Не заведохъ ли азъ масра Гели пять чѣса датець

отъ лѣтъ-тъ, а то той бы уловилъ Елизѣ все-то бы настигнало овчѣиѣ-тъ. Всичко това става съ Божіѣмъ волѣмъ.

— Ты тврдѣ злѣ проужѣвашъ Волѣмъ-тъ Божіѣмъ, мастеръ Семъ. Азъ немогъ да дозволѣмъ да ся подиграватъ така съ благородни Господари въ кѣнѣ-тъ ми, каза Г. Шелби, толкосъ насупено, колкото му дозволяхъ обстоятелства-та.

Тврдѣ мажно ѣе да ся присторп чловѣкъ іадосанъ предъ іединъ негрѣтѣицѣ, като и предъ іедно дѣте. Тѣ инстинктивно познаважтъ истинно-то положеніе, колко и да ся приструва чловѣкъ; и Семъ не ся наскърби отъ думи-ти на Господарѣ-тъ си, ако и да ся навѣси и проточи устни-ти си за да покаже раскаианіе.

Е, Господарю, ты си правъ, азъ сторихъ злѣ, противъ това лѣкой нишо неможѣ да каже, слѣдовательно ни Господіа-та ни Господарѣ-тъ немогътъ да захважѣтъ таква дѣла. Азъ тврдѣ добръ познавамъ, нѣ іединъ кзетъ негрѣтѣицѣ като мене поѣвѣкогы ся съблазнила да стори зло и найпаче на такви Господари като Масръ Гели; той не ѣе благороденъ господаръ, колко да ся надида, азъ зарѣ не познавамъ.

— Добръ Семъ, каза Г-жіа Шелби, ты като познавашъ самъ си чѣса сбрѣкалъ, то можешъ да идешъ да ка-

жени чѣ Чинж Хлоѣ да въ дадеотъ свѣтскѣ-тѣ плешка, шо останж днесъ отъ обѣтъ. Ты и Анди трѣбѣ да сте огладиѣли.

— Господѣя-та ѣе тврѣдѣ много добра кѣмъ насъ казы и Семѣ, и наско-ро си покони и изѣзе.

— Читатели-ты наши лесно ще проумѣѣтъ сега, шо-то казахмы по горѣ чѣ Мастеръ Семѣ имаше ѣестественный талантъ, съ който безсумне-нѣ бы си възвысилъ на высокъ степе-нь въ политическѣй-тѣ животѣ— ѣе-динъ талантъ да прѣвѣрща въ капи-талъ всѣко ѣдино нѣщо, за да придо-быва честь и славѣ за себеси. И като ся прѣстори благочестивъ и бо-гобоязливъ предѣ Господари-ти си той нахлуни въѣжж-тѣ на главѣж-тѣ си, накривп ѣж на ѣдинѣ странѣ и ся опѣти кѣмъ владѣниѣ-го начинѣ Хло-ѣ съ намѣрениѣ да ся поголѣми въ готварницѣж-тѣ.

— Азѣ ще имѣ пуснѣ дымѣ пѣ очѣ-ти на тыѣ негрѣтѣне, подума ся той самѣ си. • Сега азѣ имамъ случай да имѣ ся пѣхѣж въ очѣ-ти.

Трѣбѣ да забѣлѣживѣ чо ѣдино отъ вѣй голѣми-ти удоволенѣѣ за Сема бѣ да ѣзди съ господарѣ-тѣ си въ политическѣ-ты събраниѣ, и тамѣ да ся заровнѣ бурѣнѣ-тѣ или задѣ плѣ-тѣ-тѣ или да ся искатѣри на нѣкоѣе дръво и да слуша, шо ся говори съ вѣй голѣмо удоволенѣѣ, и подѣрѣ

кога ся вѣрѣе при братѣѣ-та си, ка-то нѣго чѣрнокожи, да гы поучѣва и да гы забавѣ съѣ смѣшѣни-ти орато-рскѣ раскрѣви, и всѣчко това той пра-вѣаше съ пѣй голѣмо-то спокойствѣнѣ безѣ да ся засмѣѣе. Слушѣтели-ты нѣеговы бѣхѣж нѣегрѣтѣне, нѣ чѣсто ся случѣваше да ся съберѣтъ на около му и бѣлы слушѣтели, кои-то ся заливѣхѣ съѣ смѣхѣ, като глѣдахѣж Се-ма, а той ся надѣпѣгашѣ и голѣмѣше. Семѣ мыслѣаше чѣ ѣе родѣнѣ за да бѣде ораторѣ и не упущѣше случѣѣ за да ся поголѣми съ талантѣ-тѣ си.

Помежду чинѣж Хлоѣж и Сема отъ старо вѣремя оше бѣ ся поѣавило несѣгласнѣе, или да речѣмъ по добрѣ тѣ бѣхѣж студѣны въ обхожденѣ-то си ѣединѣ кѣмъ другѣѣ. Нѣ Семѣ смѣташе сега да основе своѣ-ти дѣѣствѣѣ на съѣснѣѣ-тѣ департаментѣ и ся рѣши въ той-зи случѣѣ да бѣ-де съ примпрѣтеленѣ духѣ зашо-то той знаѣаше чѣ заповѣдѣ-ти на гос-пожѣж-тѣ ще ся исплѣнѣѣтъ буква-но, нѣ надѣѣаше ся да испечѣли мно-го, ако не ся исплѣнѣѣтъ само по буквѣ а по духѣ-тѣ. Слѣдовѣтельно той ся ѣѣви предѣ чинѣж Хлоѣж съ много жаловѣтъ и покорѣнѣ видѣ, като чловѣкѣ, кой-то много ѣе тѣ-лилѣ за брата си. Той надѣлѣго при-каза чѣ Господѣя-та го ѣе проводѣла да иде при чинѣж Хлоѣа за да му да-де нѣщо съ коѣе-то да може да подѣкрѣпи телесѣѣ-ти си силѣ, и така призна несумѣнѣвно чѣ чинѣж Хлоѣа имѣ верховѣѣ права надѣ съѣ-

сний-тъ департаментъ, и на всички, що сяотнося до него.

Така хитрость ся удаде. На единъ простъ и добродѣтеленъ гражданинъ на избори-ти не ѣе приеамъ такво ласкателство отъ политическы-ты лица, кои-то ся надѣхъ да бжджъ избрани, какво-то прие чина Хюе отъ любезность-тъ на Мистера Сема, и ако бы былъ той блудный сынъ, то не бы былъ по драгъ на родител-ты сы. И скоро той сѣдѣше предъ трапезж-тъ гърделивъ и честитъ, и отпрѣдъ му бѣ сложено блюдо съ *fastine-olla podrida*, съставено отъ всичко що бѣ останжло отъ обѣдъ-тъ въ два, три дена наредъ. Тука бѣхж надробени и сланина и крыла и дробъ и точено тѣсто а Семъ като царь връзъ всичко, що бѣ наоколо му, съ накривенж шяпкж, и закрыліаше съ милости-ти сы Анди, кой-то сѣдѣше отъ десиж-тъ му странж.

Готварница-та бѣ пълна отъ другари-ти му, кои-то ся стичахж отъ колиби-ти си за да научѣтъ, какъ ся ѣе свършила историѧ-та на день-тъ. Сега почесж истинно-то тръжество за Сема. Историѧ-та бѣ още вѣднжж повторена съ много прибавкы и украси, кои-то бѣхж нужни за да придадѣтъ повече ефектъ. Семъ като мнозина отъ наши-ти приказани не обычѣше, кога нѣщо мине презъ ржкж-тъ му да губи лѣскъ-тъ си. Негови-ти думи възбуждахж голѣмъ смѣхъ, кой-то ся прѣдаваше отъ готварницж-тъ на дворъ-тъ гдѣ-то бѣхж ся навалили отъ всѣхъ

Семъ обаче не пзмѣниаше важность-тъ си не ся засмываше, и само отъ время до время извърщаше очи-ти си и мѣташе на слушатели-ти си смѣшни поглѣди, нъ не спадаше отъ высотж-тъ на свое-то поучително краснорѣчїе.

— Видите ли братиѧ, каза Семъ и съ усердїе докопа единъ парцалъ отъ печенж мисиркж, видите ли всичко това азъ сторихъ за да вы забраниж всички-вы, азъ казвамъ всички вы зашо-то ако съмъ умѣлъ да спасѣмъ ѣдного отъ васъ, то ще рече че можж да спасѣмъ и всички вы. Вы видите принципъ-тъ. ѣе единъ-то ѣе ѧсно. И нека си покаже носъ-тъ нѣкой отъ тыѧ влѣци, що обыка-лѣхъ тука около нашѣй-тъ народъ, то ще му покажѣмъ азъ кой съмъ, азъ братиѧ, ще постояж за васъ и за ваши-ти правдини, до гдѣ испустѣмъ послѣдне-то дыханиѣ.

— Какъ, Семъ, ты ми казваше узаранъ че ще помагашъ на того-зи Господина да улови Елизж, а сега друго казвашъ, думи-ти ти не ся срѣхжтъ, каза Анди.

— Казвамъ ти, Анди, каза Семъ, наголтѣхъ, не говори никогы за нѣща, кои-то непроумѣвашъ; дѣца като тебе, Анди, имѣхъ добро нахѣренїе, нъ тѣ не трѣбѣ да си пжхжтъ носъ-тъ, кога ся връхжхъ такви принципи.

Анди ся засрами, и най паче думи-ти да си пжхжтъ носъ-тъ, наскръбихж самолюбїе-то му, ако бы да не разбрахж други-ты свѣта

Семови, а Семъ продължи думи-тъ си —

То бѣ съзнание, Анди. Кога азъ имяхъ намѣрение да ловѣхъ Ели-жъ, азъ мисляхъ, че и Господарь-тъ сжще-то желае. Нъ кога азъ видѣхъ, че Госпожа-та желае противно-то, сто че друго по голѣмо съзнание ся яви — зашто-то всѣкый чловѣкъ повече придобыва кога ю на странж-тъ на Господарь-тъ — И така ты видѣши че азъ не отстъпамъ отъ пжть-тъ си и си дрѣжмъ съзнание-го и принципи-ти. Да, принципи-ти, каза Семъ въспаленъ и улови ѣдинжъ шмѣжъ отъ кокош-къ; и за що ии сж тѣе принципы ако не гы дрѣжимъ добръ, желалъ быхъ да знаѣжъ? Ну, Анди, проумѣ-вашъ ли сега, за що неземишь тѣжъ кость, тѣа още не је съвѣсмъ о-глозгана.

Събрание-то бѣ зѣпнало въ уста-та Семови, и той неирѣставаше да приказва. —

Другари негритяне, той-зи пред-метъ, поченъ да говори Семъ, сп-речь що је постоѣанство и твърдость не може всѣкый да го проумѣ. Ето видите ли кога чловѣкъ и день и ношь стои за ѣдно нѣщо, Та на утрѣ жаеае противно-то то спра-ведливо казвжтъ че той-зи чло-вѣкъ нѣма постоѣанство. — Подай ми ѣдно парче отъ пжть-тъ, Анди. Нъ дека виикнемъ въ това дѣдо. Надѣ-жъ сж че Господари-ты и Госпожи-ти ще мя простѣжтъ ако употрѣбѣжъ ѣдно просто сравненіе. Ето азъ о-

пытвамъ да ся искаѣжъ на ѣдинжъ ку-пж сѣно. Добръ, а приставамъ стѣ-бж-тъ отъ ѣдинжъ странжъ и виждамъ че не је възможно; азъ ѣж приста-вамъ отъ другжъ странжъ. Не ли ѣето-ва постоѣанство? азъ имамъ постоѣан-ство зашто-то ся качувамъ отъ коѣ-то странжъ стои стѣба-та проумѣ-вате ли Вы сега? всинца Вы.

— „Господь ѣдинъ знае на ко-је нѣщо си ималъ ты постоѣанство, избѣбра чина Хлоѣа; коѣа-то стоѣаше и слушаше мѣжичкомъ, вечерніа-та веселба подирь священно-то Писани-је не ѣ бѣ по срьдце.

Наистинжъ! каза Семъ, като станжъ отъ трапезж-тъ ситъ отъ ѣа-стїе и отъ славжъ. Да, драгы мои другари граждане, и Госпожи отъ женскжъ странжъ въобще, азъ имамъ принципи, и ся голѣмѣжъ съ тѣхъ и крѣпко гы дрѣжмъ — и всичко що мыслижъ је принципъ, азъ стоѣжъ за тѣхъ; и не мя је грыжїа, ако мя пз-горѣжтъ живъ; азъ ще влѣжъ въ о-гънь-тъ и ще извыкамъ; азъ проли-вамъ тука кръвь-тъ си за мон-ти принципи, за моѣ-то отечество за интереси-ти на общество-то.

Е добръ, добръ, каза чина Хло-ѣа, ѣдинъ отъ твои-ти принципи не ще ли бы да идешъ днесъ да лѣгнешъ да спїшь, и да не дрѣжишь тука народъ-тъ до зарѣжъ. Ей вы момчета, ако нещете да вы истласкѣжтъ отъ тука, врьвѣте си скоро.

— Негритяне! каза Семъ, и пз-дигнжъ вѣйкж-тъ, коѣа-то носѣаше на главж-тъ си за шяпкжъ на нѣсто,

давамъ въ мойж-тъ благословий и-
дѣте да спите сега и бждѣте
миры.

И съ тѣмъ благословиймъ съ-
браніе-то ся растуріа.

ГЛАВА IX

Въ кожд-то ся доказва че и Сенаторъ не іе друго

освѣтъ чловѣкъ

Огнь-тъ весело свѣтіаше и
свѣтлина-та му падаше на стѣни-ти
и на келимъ-тъ, и ся оглѣдоваше въ
лѣскави-ти чяшки и чайничкѣ. кога
Сенаторъ-тъ Бердъ изуваше богу-
ши-ти си и ся готвіаше да обуе
хубавичкы пантуфли, кои-то бѣ шла
за нѣго жена му, кога той бѣ оти-
шелъ на съборъ. Г-жіа Бердъ, коіа-
то грѣяше като сама-та радость
надглѣдваше за трапезж-тъ, кожд-то
слагажъ, и по нѣкогы увѣщаваше
дѣца-та, кои-то ся дутахж скачѣа-
хж и правіахж лудости и пакости,
отъ кои-то всичкы-ти майкы ся сж
смаіевали отъ потопъ-тъ на самъ.

— «Томъ остави ключалкж-тъ —
ето сега си чловѣкъ! мери, Мери не
дрѣпай коткж-тъ за опашкж-тъ —
горкж-тъ мацкж! Джимъ не дѣй ся
катери по трапезж-тъ, чуєшь ли?
айде долу! — ты незнаєшь, дра-
гый другарю каква радость іе за
насъ, гдѣ-то ты виждамы днесъ тука
при насъ, каза тіа. най напоконъ,

Кога улучи мягъ да продума кѣничко
и на мжжіа ся.

— Истина, истина, азъ помыс-
лихъ да слѣзж по добрѣ да прѣну-
щувамъ у дома и да ся по успокоїж;
защо-то съмъ ся уморилъ глава-
та ми ся іе отпѣла отъ болѣсть.

Г-жіа Бердъ метнж поглѣдъ на
камфорный-тъ спиртъ, кой-то стоіа-
ше въ полурастворено-то дулапче, пся
готвіаше да стане да го земе нѣ
мжжъ-тъ ѡ ѡмъ въспрѣ.

— Не дѣй не, Мери, безъ лѣково!
іедна чяшіа добрѣ горѣщъ чай, и нѣ-
що отъ нашѣж-тъ кѣщимъ гостѣмъ,
ето всичко, шо ми е потребно. Мно-
го тяжка работа іе да бждо чло-
вѣкъ законодавецъ.

И Сенаторъ-тъ ся усмыхнж отъ
удоволствіе че принася себо ся въ
жертвж за отечество-то.

— Прикажи ми, каза жена му, —
кога трапеза-та бѣ сѣжена и чяй-
тъ приготвенъ. — Що сте правили
тамъ на съборъ-тъ? Не іе ли истина —